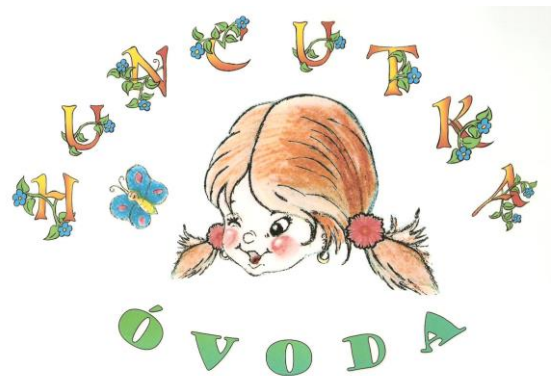

Pedagógiai Program
Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda

Intézmény OM – azonosítója 202690	Készítette: Az intézmény nevelőtestülete
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:	
..... Határozatszámom elfogadta: Nevelőtestület nevében Szakalkalmazottak nevében	Véleménynyilvánítók: Szülői szervezet nevében Szülői szervezet nevében Szülői szervezet nevében
Egyetértését kinyilvánító: Ph. Polgármester, A fenntartó, működtető nevében	
Óvodavezetői határozatszámom jóváhagyta Ph. óvodavezető	
Hatályos: az elfogadás napjától	
A dokumentum jellege: nyilvános	

Pedagógiai Program

Tápiószentmárton

2016.

**„ ÉnekeljeteK, táncoljateK és örüljeteK együtte, de
legyen mindenki olykor egyedül.”**

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. ÓVODÁNK ADATAI.**
- 2. A HELYI ÓVODAI NEVELÉS JOGI ÉS TARTALMI KERETÉT MEGHATÁROZÓ DOKUMENTUMOK.**
- 3. HELYZETELEMZÉS.**
 - 3.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek
 - 3.2. Óvodánk jellemzői
 - 3.3. Személyi feltételek
 - 3.4. Tárgyi feltételek
- 4. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE.**
 - 4.1. Óvodakép
 - 4.2. Gyermekkép
- 5. ÓVODÁNK NEVELÉSI ALAPELVEI.**
 - 5.1. Óvodánk célkitűzése
 - 5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzése
 - 5.3. Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése – prevenciója.
 - 5.3.1. A fejlesztő program alkalmazásának alapelvei.
 - 5.3.2. Fejlesztőprogram.
- 6. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI.**
 - 6.1. Küldetésnyilatkozatunk
 - 6.2. Az óvoda helyi nevelési értékei.
- 7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI**
 - 7.1. Az egészséges életmód alakítása
 - 7.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja
 - 7.1.2. Az egészséges életmód alakításának tartalma
 - 7.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- 7.1.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- 7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése
 - 7.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja
 - 7.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma
 - 7.2.3. Az óvodapedagógus feladatai
 - 7.2.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- 7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
 - 7.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja
 - 7.3.2. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma
 - 7.3.3. Az óvodapedagógus feladatai
 - 7.3.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

8. AZ KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

- 8.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermek
 - 8.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése.
 - 8.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
 - 8.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek
- 8.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek
- 8.3. A gyermekek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek
- 8.4. Fejlesztőprogram a hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelésére

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.

- 9.1 Kapcsolat a családdal
- 9.2 Kapcsolat az iskolával
- 9.3 Kapcsolat a közművelődési intézményekkel.
- 9.4 Kapcsolattartás a fenntartóval
- 9.5 Kapcsolattartás az egészségügyi hálózattal, gyermekjóléti szolgálattal

9.6 Kapcsolattartás a szakmai szolgáltatókkal, és a szakszolgálattal

10 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

- 10.1 Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei
- 10.2 Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja
- 10.3 Az egészségnevelési és környezeti nevelés tartalma
- 10.4 Az óvodapedagógus feladatai

11 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

- 11.1 A játék
- 11.2 A játék tartalma.
- 11.3 Az óvodapedagógus feladatai
- 11.4 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

12 MOZGÁS

- 12.1 Az óvodapedagógus feladatai.
- 12.2 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- 12.3 Mozgásfejlesztő vízhez szoktatás kizárólag a nagycsoportosoknak a nevelési év folyamán

13 VERSELÉS, MESÉLÉS

- 13.1 A verselés, mesélés célja
- 13.2 A verselés, mesélés tartalma
- 13.3 Az óvodapedagógus feladatai
- 13.4 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

14 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

- 14.1 Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja.
- 14.2 Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma
- 14.3 Az óvodapedagógus feladatai
- 14.4 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

15 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

- 15.1 A rajzolás. Festés, mintázás, kézimunkacélja.
- 15.2 Az óvodapedagógus feladatai.
- 15.3 A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.

16 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

- 16.1 Gyermek és társas környezete
 - 16.1.1 A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természetvédelem
 - 16.1.2 A környezet és természet megismerésének célja
 - 16.1.3 A környezet és természet megismerésének tartalma
 - 16.1.4 Az óvodapedagógus feladatai
 - 16.1.5 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- 16.2 A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések
 - 16.2.1. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja, feladata
 - 16. 2. 2. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének Tartalma
 - 16. 2. 3. Az óvodapedagógus feladatai
 - 16. 2. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

17. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG A NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

- 17. 1. A munka célja
- 17. 2. A munka jellegű tevékenység tartalma
- 17. 3. Az óvodapedagógus feladatai
- 17. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

18. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

- 18. 1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja
- 18. 2. A tanulás feltételei, formái, típusai, elvei

18. 3. Az óvodapedagógus feladatai

18. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

19. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

20. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

20. 1. Szervezeti és időkeretek

20. 2. A hetirend és napirend kialakítása

20. 3. Az óvodai nevelés tervezése

20. 4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődését nyomon követő

Dokumentumok

20. 5. Az óvoda speciális szolgáltatásai

21. MELLÉKLETEK

21. 1. Felhasznált irodalom

22. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A helyi pedagógiai program elfogadása

A helyi pedagógiai program érvényessége

A helyi pedagógiai program módosítása

A helyi pedagógiai program nyilvánossága

23. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Óvodánk adatai

Neve: Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda

Címe: 2711 Tápiószentmárton, Óvoda köz 7.

Telefon: 06-29/423-233

OM azonosító: 202690

Telephelyek: 2/1 Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda Gyöngyvirág telephely

2711 Tápiószentmárton, Fő út 30

2/2 Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda Huncutka telephely

2711 Tápiószentmárton, Béke tér 14

Fenntartó: Tápiószentmárton Nagyközség Önkormányzata

Alapító okirat száma, kelte: 2013. 08. 27. 50/2013. (VI.20.)

Az óvoda vezetője: Jámborné Illés Ida

Program megnevezése: *Komplex Prevenációs Óvodai Program kiegészítve a hagyományőrzéssel és a vízhez szoktatással*

A program benyújtója: az óvoda vezetője és nevelőtestülete

Az intézmény gazdálkodási jogköre: önállóan működő költségvetési szerv

Az intézmény típusa: Óvoda

Csoportjainak száma: 8

Felvehető maximális gyereklétszám: 225

Dátum:

2. A helyi óvodai nevelés jogi és tartalmi keretét meghatározó dokumentumok

- Magyarország Alaptörvénye (2011.április 25.)

Törvények

- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény módosításáról
- 2012. évi XXIX. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV. Törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. Törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és jogairól

- 1992. évi többször módosított XXXIII. Tv. A közalkalmazottak jogállásáról

Rendeletek

- 363/2012. (XII. 17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 32/2012.(X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 185/1999. (XII. 13.) Kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet módosítása
- 326/2013 (VIII. 30.) kormányrendelet módosításáról szóló 99/2014 (III. 25.) kormányrendelet
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez az Emberi Erőforrások minisztere által 2013. XI. 19.-én elfogadott általános tájékoztató anyag 3. javított változata
- Kiegészítő útmutató – Óvodai nevelés 4. javított kiadás – 2016. I. 29.-én elfogadott

A felsorolt dokumentumokban kiemelt alapelv a gyermeki jogok deklarálása az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben. Megfogalmazzák az óvoda szerepét a személyiségfejlesztés folyamatában.

Az intézmény a nevelési programot adoptálta, illetve kiegészítette a hagyományőrzéssel és a vízhez szoktatással 1999-ben, amit azóta többször módosítottunk.

3. Helyzetelemzés

3. 1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek

Tápiószentmárton nagyközség – mezőgazdasági jellegű sík – homokos vidéken helyezkedik el a Tápió folyó mentén, pest megye déli részén.

A község nagy kiterjedésű, Ófalu – Új falu – tanyavilággal rendelkező, ezért egy központi óvodával és két telephellyel működik intézményünk. Mindhárom épületben három csoportszoba és 75 férőhely van. Mindhárom épület rendelkezik tornaszobával és kiszolgáló helyiségekkel. Ezek a 2006-os felújítás, bővítés során lettek kialakítva.

Az óvoda élén óvodavezető áll egy helyettessel.

Községünkben található sportcsarnok tanuszodával, egy melegvízű strand, itt van a Kincsem park, Attila domb, Blaskovich kápolna, vizek háza. Jó kirándulási lehetőség még a Hársas és a közelünkben található Kékbegy tanösvény.

A tanuszoda a vízhez szoktatáshoz ingyenesen áll rendelkezésünkre.

A falu lakossága kb. 5300 fő. Egyre nő a munkanélküliség, a kétkeresős családmodell csökken, romlik az életszínvonal.

Ezek által növekszik a szociális gondoskodást, gyermekvédelmi támogatást igénylők száma.

Községünkben nagyon kevés a munkalehetőség, ezért többen ingáznak, kevesen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. Magas a munkanélküliek illetve alkalmi munkavállalók száma, többen a közmunkaprogramban vesznek részt.

3. 2. Óvodánk jellemzői

Mindhárom óvoda nagy, tágas, füves udvarral rendelkezik.

Tornaszobáink szintén tágasak, világosak, sportszerekkel, bordásfallal ellátottak. Ovifoci, szivacskezilabda is működik szakképzett edzőkkel.

Pedagógiai programunk kiegészítő tevékenységei a vízhez szoktatás a nagycsoportosok részére, illetve a hagyományörzés, ezen belül a forgószínpadszerűen megrendezésre kerülő szüreti multság, mikulásvárás, gyermeknap.

2016. januártól megkezdjük a zöld óvoda kritériumrendszerének való megfelelés bevezetését. Óvodáinkban energiatakarékos világítás van, valamint a víztakarékosság érdekében csapszűkítők lettek felszerelve. Megkezdjük a szelektív hulladékgyűjtést, parkosítást, komposztálást.

Csoportszobáink szintén tágasak, világosak, játékokkal felszereltek, a hozzájuk kapcsolódó szociális blokkok ideálisak.

Van: egész alakot láttató tükör

Lateritást (oldalíságot) jelző szalag

Részképességeket fejlesztő speciális játékok (pl.: Ravensburger)

Fejlesztőszobáink szintén alkalmasak a differenciált fejlesztésre.

Jelenleg 8 csoporttal működünk a kevesebb gyereklétszám miatt.

Az intézmények belső – külső esztétikája igen jó feltételeket teremt az ide járó gyermekek óvodai neveléséhez.

3. 3. Személyi feltételek

Jelenleg a három épületben 8 csoport működik, ehhez van:

- 12 fő óvodapedagógus
- 2 fő pedagógiai asszisztens
- 8 fő dajka
- 1 fő óvodatitkár

Ebből:

- 1 fő óvodavezető
- 1 fő óvodavezető helyettes

Az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és a dajkák is rendelkeznek a törvényben előírt végzettséggel.

A gyermekek eredményesebb fejlesztése érdekében fejlesztőpedagógusunk munkaidejének felében a három nagycsoportban végzi fejlesztőmunkáját, a fennmaradó időben délutáni feladatokat lát el.

Óvodánkban működik a belső önértékelési, és a zöld óvoda munkacsoport.

Jövőben célunk az inklúzió (befogadás), integráció (egyesítés), differenciálás (elkülönült), esélyteremtés, tehetséggondozás, fejlesztési ismeretek területén szakmai ismereteink bővítése. Folytatjuk a megkezdett belső hospitálási rendszer működtetését, melynek célja a szakmai együttműködés, felkészülés a minősítésre, a tanfelügyeleti ellenőrzésre.

3. 4. Tárgyi feltételek

A program céljához rendelt eszközrendszer fejlesztésére tudatosan, célzottan törekszünk. Az óvodapedagógusok maguk választják, és veszik meg a csoportjukhoz szükséges játékeszközöket. Fenntartónk a legszükségesebb eszközöket biztosítja számunkra, de igénybe veszünk szülői támogatást is.

4. Az óvoda jövőképe

*„Van – e szebb hivatás, mint új kertbe az első jó magot vetni?”
(Kodály Zoltán)*

A Komplex Prevenációs óvodai Program tartalmi kidolgozásánál a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára a mozgásra és játékra alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat. A Komplex Prevenációs óvodai Program nevelési keretét egyfelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúraátadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie kultúránkat, hogy ezáltal az óvodás gyermekek érzelmileg, erkölcsileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak. A felnőtt szakembernek kell ismernie a módját, és vállalnia azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy az új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse!

Jövőkép:

- óvodánk teljes alkalmazotti közössége elkötelezett a fenntarthatóságra nevelés mellett
- kiemelten fontosnak tartjuk azoknak a környezetbarát szokásoknak, környezettudatos magatartásformáknak a kialakítását, amelyek a környezettel való harmonikus, fenntartható együttélést biztosítják a gyermekek későbbi életvitelében.

4. 1. Óvodakép

Az eredményes pedagógiai munka megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk bizonyos rendezőelvek megfogalmazását, hogy az óvoda alkalmazottai ezekhez a normákhoz igazodva, beállítódásuk szerint szabadon nevelhessenek.

- Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a család elsődleges nevelő hatását.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó – védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
 - A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az értelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor – specifikus alakításáról.
- A családi nevelés kiegészítésére törekszünk, biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit bizalommal teli légkörben, a gyermek iránti jó szándékkal.
- Az egészséges életmód feltételeinek biztosításával, helyes szokások kialakításával igyekszünk megteremteni az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkört gyermekeinknek.
- Nevelő és fejlesztő munkánkat tudatosan tervezzük és végezzük a játéktevékenységre építve, az egyéni sajátosságok és a gyermekek eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével, gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítésére megfelelő óvónői modell.
- A semmi mással nem helyettesíthető szabad játékról való gondoskodásunk biztosítja az alapelveinknek megfelelő óvodai nevelést – ez összhangban van azzal, hogy közvetlenül segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését.
- Gondoskodunk a megfelelő játékkörnyezetről inkluzív (befogadás) szemlélettel, intervenciók (beavatkozás) stratégiával.
- A befogadó, inkluzív nevelésünk természetes része a multikulturális, interkulturális szemlélet, melyből fakadó élmények a játékot is gazdagítják.
- Változatos tevékenységeken keresztül gondoskodunk az életkornak megfelelő műveltség-tartalmak közvetítéséről, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozásáról.
- Fontosnak tartjuk, hogy megismertessük óvodásainkat a községben már nem élő néphagyományokkal, népszokásokkal, a magyar népi kultúrával.
- Gondoskodunk a folyamatos élménynyújtásról, közös kirándulásokról és érdekes tevékenységekről.

- Fontosnak tartjuk a gyermekek sikeres iskolai munkájához szükséges készségek, képességek kialakítását, a társadalmi gyakorlatra, az életre való felkészítést.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció (egyesítés) lehetőségét.
- Minél több élményalapú, tevékenységbe „ágyazott” tapasztalatot szereznek a természeti, társadalmi környezetükről, annál inkább óvják, védik a természetet, környezetük épségét.
- Lakóhelyük, szűkebb és tágabb környezetük alaposabb megismerésével mélyítjük a gyökereiket, identitásukat, szülőföldünk, hazánk és népünk kultúrájának, hagyományainak megismerésével kialakul hazaszeretetük (Kecskemét)
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.

4. 2. Gyermekkép

- Az alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és szociális lény egyszerre.
- Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A befogadó, inkluzív nevelésben az elmélyült szabad játék, a gyermekjátékban kibontakozó, önmagához mért személyiségfejlődése, a csoport szocializációs szintje a legnagyobb érték. Az egyenlő hozzáférés biztosítja a játék lehetőségét, mint alapvető gyermeki jogot a HHH, SNI gyermekek számára is.
- Alapvető feladatunk: a nemi sztereotípiák erősítésének tudatos kerülése, a nemek társadalmi esélyegyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése. A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiúk, szerelő kislányok természetessége).
- A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
- A gyermek érzelmi beállítódása és gondolkodási szintje miatt felnőtt függő. Ezért az ismeretek elsajátításának mélysége attól is függ, hogy milyen érzelmi szituációban szerezte azt.
- A szeretetkapcsolatnak meghatározó szerepe van abban, hogy a gyerek a felnőttek értékrendjével, normáival hogyan azonosul. Az elsődleges modell az anya. Vele szövődik a legmélyebb érzelmi kapcsolat, de az óvónő kommunikációja, társas viselkedése, empátiás készsége, szokásai is meghatározó a gyermek „én-képének” kialakításában.
- Törekszünk a gyermekközpontú óvodai nevelés megvalósítására, a gyermeki személyiség kibontakoztatására.
- Olyan gyermekeket nevelünk, akik érdeklődőek, nyitottak, érzékenyek a környezet állapota iránt, fontos számukra a szűkebb és tágabb környezet értékeinek megőrzése.

Kialakul a környezet ismeretén és személyes felelősségükön alapuló környezetbarát, környezettudatos magatartásuk közösségi és egyéni szinten. (Kecskeméti)

5. Óvodánk nevelési alapelvei

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell vennünk a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésével összefüggő irányelveket.

Alapelveink

- ❖ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.
- ❖ A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi.
- ❖ Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, és szükségleteinek kielégítése.
- ❖ Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségtartalmak közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása.
- ❖ A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái.
- ❖ A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált (elkülönült) képességfejlesztés, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció (egyesítés).
- ❖ Az óvodai nevelés folyamatában középpontba állítjuk a gyermeki tevékenységre, tapasztalatszerzésre és fejlesztésre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeljük.
- ❖ Fontosnak tartjuk a fenntarthatóság pedagógiájának beépítését és alkalmazását a mindennapi gyakorlati munkánkban a szemléletváltással összhangban.
- ❖ Törekszünk egyedi sajátosságaink kiemelésére, megőrzésére, melyek pozitívan megkülönböztetik intézményeinket a környező intézmények közül, gyarapítva értékeinket, eredményeinket.
- ❖ Legfontosabb szempont a gyermekek mindenekfelett álló érdeke.
- ❖ Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- ❖ Alapvető értéknek tekintjük a toleranciát, empátiát, emberszeretetet, a harmónia megteremtését.

5. 1. Óvodánk célkitűzése

- A 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, személyiségük fejlesztése.
- A szocializáció feltételrendszerének biztosítása.
- Az egészségnevelés feltételrendszerének biztosítása.
- Az „én fejlődés” és a szociális „énkép” kialakulásához a legideálisabb szintér felkínálása.
- Általános emberi értékeket /igazság, szépség/ és normákat elfogadó, másságot toleráló gyermekek nevelése.
- Kommunikációs és kooperációs technikákat ismerő gyermekek nevelése.
- Környezetét szerető, óvó gyermekek nevelése.
- Az egyéni adottságokat figyelembe véve a korosztály műveltségi anyagának megismertetése, ismeretszerzés.
- A gyermekek magatartásának formálása, viselkedés problémák kezelése.
- Zökkenőmentes iskolakezdéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztése.
- Néphagyományokat tisztelő és ápoló gyermekek nevelése.
- Az esélyegyenlőség javítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált (egyesítés) nevelése és egyéni fejlesztése.
- Az óvoda dolgozóinak, a gyermekek szüleinek környezettudatos szemléletformálása.
- A fenntarthatóságra nevelés szellemében folyó óvodai nevelőmunka fejlesztése, segítése
- Fontos a partnerkapcsolatok bővítésével a nevelés színhelyeinek kiterjesztése, a lakókörnyezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása.
- Az óvodás gyermekek környezettudatos állampolgárrá nevelése, környezettudatos szemléletük és magatartásuk alapozásával (módszertani könyv).
- Lakóhelyünkön és annak környezetében lévő értékek, helyi adottságok megismerése, azok védelme, fontosságának tudatosítása (módszertani könyv) (hársas, Tápió folyó, Kincsem múzeum, vizek háza, tanösvény, Blaskovich kápolna, horgásztó)
- Cél a fenntarthatóságra nevelés erősítése, a „zöld óvodaság”ismertségének növelésével célként jelenik meg a közvetlen és tágabb környezetre gyakorolt hatás szélesítése, a helyes és egészséges életvitel, a környezetbarát szemléletmód tudatosítása, népszerűsítése (módszertani).

5. 2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzése

- A befogadás és a különbözőség tiszteletben tartása, és az egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
A potenciális (lehetséges) zavarok megelőzése, kiszűrése a pszichikus funkciók fejlesztése fő nevelési területen végzett, feladatokba integrált (egyesítés) fejlesztőprogram alkalmazásával.
- Speciális személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató, esélyteremtő programok szervezése.

A fenti területeken történő megelőzést célzó, preventív (megelőzés) fejlesztés a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő és ahhoz illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

5. 3. Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése – preventívja

A Komplex preventív óvodai program tudatosan felvállalja az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is.

E pszichikus funkciók az észleléses és finommotoros struktúrákat érintik, melyek intenzív fejlődése 3 – 7 (8) éves korra jellemző, így kibontakoztatásukhoz és begyakorlásukhoz is e szakasz a szenzitív periódus, itt nyílik mód optimális támogatásukra.

A Komplex Preventív óvodai Program a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizálja a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermeki spontán aktivitásra épít.

A fejlesztés alapja:

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél több elméleti megfontolásból is a mozgásra alapozunk.

- A 3 – 7 éves korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, önérvényesítési formája a mozgás. Viszonylag e területen tekinthető homogénnek ez a korosztály az óvodáskor kezdetén.
- A mozgásos tapasztalatokból következtethetőek az értelmi műveletek, - egyben az önmagukról kialakított testséma is, amely a pszichés – én idegéletani leképződése.
- A mozgás, finommotorika célzott fejlesztésén keresztül több struktúrát is kedvezően befolyásolhatunk, így a testséma, laterális (oldalosság), testdimenziók, térpercepció alakulását is, egész alakot láttató tükörrel.

5. 3. 1. A fejlesztőprogram alkalmazásának alapelvei:

- szervesen illeszkedjen a nevelési programba;
- messzemenően építsen a gyermek érzelmi – belső motivációjára;
- lehetőség szerint kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez;
- az óvodai nevelés egész időtartamára elosztott, folyamatos – következetes alkalmazást igényel;
- az óvoda egész napos életrendjének minden mozzanatához kapcsolható legyen;
- alapvető követelmény a gyermek jó közérzetének biztosítása, ezért a fáradás jeleit észlelve – módszerváltás, vagy teljes elhagyása az ésszerű.

5. 3. 2. Fejlesztőprogram

Mozgásfejlesztés

Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik

1. Járás
 - a) kis és nagylépésekkel,
 - b) különböző irányokba fordulással,
 - c) változó szélességű sávok, vonalak között,
 - d) különböző tárgyak megkerülésével, tartásával.
2. Futás
 - a) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
 - b) különböző irányokba, majd közbeni irányváltatással,
 - c) változó szélességű sávok között,
 - d) különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.
3. Ugrás
 - a) „ távolugrás” (páros lábbal szökdelés), ugrás előre, hátra
 - b) „ magasugrás”,
 - c) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
 - d) különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyzög stb.),
 - e) szökdelés egy lábon oldalirányba szökdelés,
 - f) mélyugrás
4. Csúszás, kúszás, mászás, különböző tempóban
 - a) különböző irányokba, majd irányváltatással,
 - b) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa),
 - c) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

1. Állás: a) állás lábujjon-sarkon állás,
b) állás féllábon.
2. Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson stb.
3. Kúszás egyenes padon
4. Body roll hengergyakorlatok, különböző sportok (roller, bicikli, korcsolya stb.)
5. Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

1. Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék stb.),
babzsák csúsztatás két vonal közé,
babzsák dobás vízszintes és függőleges célra.
2. Karikadobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról.
3. Kuglijáték.
4. Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

Szem-láb koordináció fejlesztése

1. Ugrókötéllal: kötél fölött átugrás, változó magassággal.
2. Karikába különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
3. Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra stb.
4. Ugróiskola, egyszerűbb és nehezebb formában.
5. Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

Finommotorika fejlesztése

1. Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása).
2. Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel).
3. Papírhajtogatás, papírfűzés, mintaalakítás.
4. Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.
5. Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
6. Vágás domború vagy előrerajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig.
7. „ Papír-ceruza feladatok
 - a) rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),
 - b) sablonok kiszínezése kiugró hátlaapon,
 - c) sablonok nélküli színezés, a különböző formál előrerajzolt mintáinak átírása.
8. Kéziszergyakorlatok.

Testséma fejlesztés

A testrészek ismerete

1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín-kicsi-nagy...).
2. Tevékenységek a testrészek megismerését célozva:
 - a) testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által;
 - b) a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést;
 - c) utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt;
 - d) a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét;
 - e) az előzőek megisméltése csukott szemmel.

Célszerűbb a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután következzen a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása.

3. Meghatározott testrészekre koncentráció
 - a) különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt fekvve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni;
 - b) valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

A test személyi zónájának alakítása

Lateralitás: az oldaliság belső megéléséhez, beépítéséhez szükséges az egyensúly kialakulása, a függőleges középvonal egyensúlyának az elsajátítására és a jó testtartásra. A lateralitás fejlesztése közvetlenül hat a téri percepció fejlődésére.

1. Az „oldalosság” alakítása
 - a) színes szalaggal (gumipánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
 - b) különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézettel (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni stb.),
 - c) lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés stb.
2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:
 - a) az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
 - b) feküdjenek a hátukra, forduljanak hasra.

3. A test függőleges zónájának a megtanítása:
 - a) játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.
4. Az előző (1.; 2.; 3.) gyakorlatok elvégzése becsukott szemmel.
5. Az adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal, alkalmazható):
 - a) állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.
 - b) ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át stb.
 - c) térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.
 - d) fekjedj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.

Testfogalom

A testfogalom testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak.

1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.
2. A funkció megemlézése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámlálni.
3. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámlálni.
4. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

1. Fej
 - a) fejfordítás és fejkörzés,
 - b) csukott szemmel megérinteni a szemet, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel,
 - c) csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.
2. Törzs
 - a) törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó- majd mellső-középtartásban tartott karokkal,
 - b) a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

3. Karok

- a) karkörzés előre és hátra,
- b) karok helyzetének utánzása,
- c) oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
- d) különböző karlengetések ritmusra,
- e) oldalsó- vagy mellső-középtartásból a kéz csípőre helyezése,
- f) oldalsó-középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
- g) karhúzás és tolás, páros munka.

4. Ujjak

- a) a kéz ökölbe szorítása
- b) az ujjak ide-oda mozgatása
- c) ujjak egyenkénti mozgatása ritmusra,
- d) a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak

- a) a padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- b) a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- c) állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- d) térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezet a combon tartjuk,
- e) padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
- f) törzshajlítás bokafogással,
- g) szökdelés, ugrálás,
- h) szökdelés váltott lábbal, láblengetés

6. Lábak és lábujjak

- a) sarokemelés és leengedés,
- b) a lábfej visszafeszítése (lábujjak, „pipálás”),
- c) járás sarkon és lábujjon,
- d) a külső talpélen járás, a kartartás törzs mellett,
- e) ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
- f) törzshajlítás előre,
- g) hanyatt fekve vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra,
- h) babzsák fölmarkolása lábujjal.

Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszban természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése:
Balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.
2. A szem fixációs működésének erősítése:
 - a) ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig
(fel, le mozgatjuk),
 - b) egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig
A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.
3. Vizuális zártság-egészlegesség észlelésének alakítása: mi hiányzik?
 - a) ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni,
 - b) hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
 - c) rejtett figurák megtalálása (Dörmögő)
4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először,...mi következik?

5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuálminták folytatása:
 - a) tárgyakból kirakott- gyöngyök, kockák, rudak, kártyák – minták folytatása,
 - b) rajzos, képi minták elrendezése (fekvő alak..., ülő alak..., álló..., járó...),
 - c) sorminták rajzolása.

6. Vizuális helyzet-pozíció felismertetése:
(négymezős tábla) (Pl.: matematikai foglalkozáson a szimmetria)
 - a) mágnestáblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,
 - b) a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,
 - c) az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni.

7. Vizuális memória fejlesztése:
 - a) egyszerű testmozgást bemutatás után emlékezetből leutánozni,
 - b) vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb. (fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás ideje csökkenthető).

Az alaklítás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbbféle alak-forma- méret motoros kialakítása:
 - a) formaalakítás mozgással(járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel);
 - c) padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása;
 - d) padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.
2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása, azonos megkeresése, párosítási csoportosítási feladatok (lottó, dominó).
3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, Pl.: csak szín, vagy csak forma stb., kevesebb elemtől az összetettebb formákig).
4. Minták rajzolása, festése.
5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

A tapintásos (sztereognosztikus) észlelés fejlesztése

1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával, plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával

2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.
3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. „Varázsoljuk el!”
4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása. Az említett fejlesztési módoknál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.
5. A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:
„Érzékelő zacskó”, „Elvarázsolt zsákocska” .
 - a) Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? Milyen: a mérete, formája, felülete, anyaga stb.?
 - b) A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorba rendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.), nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

A térészlelés (térbeli viszonyok felismerésének) fejlesztése

1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:
 - a) rácsos papíron, szöges táblán, lyukas táblán a két oldal megkülönböztetése a mellé helyezett kéz segítségével. A középvonal megjelölésével;
 - b) a jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával;
 - c) a négy fő iránymező megismertetése az említett módon.
2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:
 - a) ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatására;
 - b) a tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette;
 - c) függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból;
 - d) a fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.
3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

A hallási (auditív) észlelés fejlesztése

A hangzási analízis-szintézis fejlesztése

1. Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk, mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira!
2. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
3. Ritmusvisszaadás csukott szemmel.
4. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, Pl.: baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa stb.
5. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.
6. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális-tapintásos interszenzoros (érzékelő) működések fejlesztése:
 - a) tapintással felismert tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban;
 - b) vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az „Érzékelő zacskóból”;
 - c) egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.
2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése:
 - a) Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét.
 - b) „Figyeljünk a hangokra!” A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, „minek a hangja?” (Társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés.)
 - c) Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése.
3. Vizuális-kinesztetikus interszenzoros működés fejlesztése:
 - a) Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe, és a hátára rajzolt formát ismerje fel a vizuális mintában.
 - b) Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában verbalizálva a formát.
 - c) Vizuális-kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevetetésére is használható.

4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

5. A szem-kéz koordináció fejlesztése:

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a *Mozgásfejlesztés* című fejezetben is tárgyaltuk. A szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a *percepció fejlesztés*nél beszéltünk. Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

Verbális fejlesztés

A tárgyak megnevezése

1. A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) Ruházat:

Zokni, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha (testséma).

b) Testrészek:

Törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd (testséma).

c) Cselekvések:

Sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyül, izeg-mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel (testvázlat nagy és finommozgások).

2. Térbeli viszonyok

a) Irányok:

főnt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, közé, közel, (valamihez), messzire, távol valamitől, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban. (Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés stb.)

b) Helyzet:

on,-en,-ön, -ról, -ről,-ból,-ből,-ban,-ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül. (Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás időbeli sorrendiség, sorozat.)

c) Idő:

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik,. (Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások.)

3. Osztályozás:

a) Alapformák:

Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikkcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b) Alapszínek:

Piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

Nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő. (Sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom.)

6. Az óvoda küldetésnyilatkozata, értékei

6. 1. Küldetésnyilatkozatunk

- ❖ A legfontosabbnak tartjuk, hogy gyermekeik otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- ❖ Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, - alkalmazkodni, – együtt érezni egymással, miközben tolerálják a máságot.
- ❖ A nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük gyermekeinket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- ❖ Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyet a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- ❖ A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk gyermekeink egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteit, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- ❖ Céljaink eléréséhez szükségünk van a partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani gyermekeinket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.

6. 2. Az óvoda helyi nevelési értékei:

- a mozgás prioritása;
- az egészséges életmód kialakítása és fenntartása;
- a játék elsődlegessége,
- az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése;
- az egyéni különbségek tiszteletben tartása;
- minőség iránti elkötelezettség;
- együttműködési készség.

7. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladatait az alapprogram fogalmazza meg a testi és lelki szükségletek kielégítésével:

- egészséges életmód kialakítása;
- az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása;
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

7. 1. Az egészséges életmód alakítása

A komplex óvodai nevelési program a gyermeki szükségletek kielégítésénél nem állít fel hierarchikus sorrendet,

- a fiziológiai szükségleteket;
- a biztonságérzetet és szeretetszükségleteket;
- a tudásvágy kielégítését;
- az esztétikai szükségleteket;
- az önmegvalósítás és önérvényesítés szükségleteit összefüggésben szemléli, de érzékelteti, hogy a különböző életszakaszokban egy-egy szükséglet motiváltabb lehet. Ilyen például a 3-7 éves korosztálynál a gondozás, a biztonságérzet.
- az egészség megőrzését;
- a környezetük megóvására való igényt.

7. 1. 1. Az egészséges életmód alakításának célja

A gondozás megkülönböztetett helyet foglal el az óvodai nevelőmunkában, mert a gyermek olyan szükségletét elégíti ki, amely alapfeltétele a többi nevelői hatás érvényesülésének.

Akit gondoznak, akiről gondoskodnak, akit szeretnek, annak jó a biztonságérzete és nyitottabbá válik a külvilág egyéb hatása iránt is.

A gyermek testi-lelki szüksége egyéni adottságok és örökletes tulajdonságok függvénye. Fontos a gyerekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Az óvodai napirend és tevékenységek összeállításánál az óvónők nem hagyhatják figyelmen kívül az egészségnevelés, gondozás területén a szükségletek egyénre szabott kielégítését, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítását a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

Egészségfejlesztési program:

Intézményünkben nagyon odafigyelünk az egészséges életmódra. Évente tartunk fogorvosi és iskolaorvosi szűrővizsgálatokat, amelynek során a tapasztalatokat megosszuk a szülővel, és a szükséges további vizsgálatok elvégzését szorgalmazzuk.

Kapcsolatot tartunk a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatókkal (pl. családsegítő)

Az egészséges, balesetmentes környezet biztosítása.

7. 1. 2. Az egészséges életmód alakításának tartalma

Helyes életritmus kialakítása:

- Megfelelő napirend és heti rend kialakítása.
- Gondozás központi kérdése.
- Napi életritmusok visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei.

- Oldott, kellemes légkör fontossága.
- Különböző tevékenységek váltakozása pihentetően hat.

Az egészséges táplálkozás:

- Napi 3-szori étkezés kellő összetételben és elosztásban.
Fontos a kulturált étkezés megszervezése és lebonyolítása.
- Étkezésekre azonos időpontban kerüljön sor.
- Fontos figyelembe venni az egyéni különbségeket a gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban is.

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése:

Személyes higiénia, testápolás:

- A legfőbb személyi higiéniai feladat: a kézmosásszokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapvető követelmény, hogy személyi higiéniai felszerelése minden gyermek részére álljon rendelkezésre.
- Egészség megőrzésén túl a gyermekek tisztaságigényének kialakulását szolgálja.
- Bensőséges kapcsolat elmélyítése.
- Törekvés a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására.
- Segítségnyújtás az óvónő részéről a különböző testápolási teendők elsajátításában.
- Fontos az óvónő személyes gondozottsága.

Öltözködés:

- Védekezés az időjárás viszontagságaival szemben, de egyúttal fejlesztheti a gyermekek ízlését, önállóságát is.
- Óvónő kérje a szülőket, hogy a gyermekek ruhája célszerű, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen.
- Ajánlatos a többrétegű öltözködés, csere ruha biztosítása.
- Váltócipő ne legyen papucs vagy sarok nélküli lábbeli, mert lúdtalpat idézhet elő.

Pihenés, alvás:

- Fektetés előtt fontos az alapos levegőcsere, szellőztetés.
- Fontos a pihenés alatti nyugalom, de ne erőltessük az alvást, a mozdulatlanságot.
- Szüntessük meg a zavaró külső és belső ingereket.
- Alkalmazkodjunk a gyermekek egyéni igényeihez, alvásszükségletekhez.

Környezeti higiénia fejlesztése

A környezeti higiénia nevelés magába foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát.

Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermekek személyiségfejlesztésében.

A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

- Fő szempont a pozitív megerősítés.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos testnevelés, szabad mozgáslehetőségek).
- A napi tevékenység részeként a 10 – 20 perces frissítő mozgás (szabadban)
- Tudatos, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások.
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése.
- Lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére.
- A prevenciós torna, a vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása.
- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése.
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sport nap, stb.).
- Testnevelés foglalkozásokon, illetve a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek.
- Minél többet tartózkodjanak a szabad levegőn, gyakorolják egyénileg is a különböző, változatos mozgásformákat, találjanak ki újakat.
- A séták, kirándulások a mozgáson túl közös élményekhez is juttatja a csoport tagjait.
- Minden lehetőség megragadása arra, hogy a gyermekek a természetben legyenek, felfedezzék annak szépségét, értékeit, védjék a természetet (természetvédelmi alapismeretek) (Szentlőrinczi óvoda).

Testi, lelki, mentális egészség fejlesztése:

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodását, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi, lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Baleset megelőzés és egészségnyújtás:

A gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

7. 1. 3. Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek gondozása, testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, egészségük megóvása, ápolása, valamint a szokás és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között.

- Az óvodában a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset – megelőzés szempontjaira
- Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a baleset – biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.
- Az óvoda alapidokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat
- Baleset esetén az elsősegélynyújtás után azonnal orvost, mentőt kell hívni, és haladéktalanul értesíteni a szülőt.
- A gyermekbalesetet nyilván kell tartani, a nyolc napon túl gyógyulót ki kell vizsgálni lehetővé kell tenni a szülői szervezet részvételét a kivizsgálásban.
- Az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

7. 1. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Önállóan használja a WC-t.
- Vigyáz a mosdó rendjére.
- Önállóan mos kezet, használja a körömkefét.
- Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja.
- Szükség szerint használ zsebkendőt.
- Ügyel az étkezőasztal esztétikus rendjére.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendbe rakja.
- Szívesen tartózkodik a szabad levegőn, örömmel vesz részt sétákon, kirándulásokon.
- Ismeri az egészséget károsító tényezőket.
- Megismeri a balesetvesztélyi forrásokat.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Pozitív hatást gyakorol a személyiségét érintő változásokra.
- Kölcsönösen alakít ki társas és közösségi kapcsolatokat.
- Alakuljon ki a pszichés, az érzelmi, intellektuális fejlődés képessége, a jóllét fenntartása

Az óvodáskor végére válják a személyiségük belső jellemzőjévé: egészséges táplálkozás, a környezet iránti szeretete, a természet óvása, védelme.

7. 2. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése

7. 2. 1. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés célja

Az óvodás korú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, amely jó alapot szolgáltat a környezethez fűződő pozitív érzelmek alakításának. Cselekedeteit, gondolkodását az érzelmek irányítják, személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Ezért, tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonságot adó, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Ez alapvető feltétele annak, hogy a következő feladatok minél hatékonyabban megvalósuljanak:

- Erkölcsi érzelmek megalapozása.
- Közös élmények, tapasztalatok átélése.
- Alapvető udvariassági szokások alakítása.
- Szociális technikák megalapozása.
- Csoportélet hagyományainak ápolása.
- Rácsodálkozás képességének fejlesztése (természet, emberi, környezet).

7. 2. 2. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere:

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségben történő beilleszkedéséhez. A befogadás időszakában a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait (a gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják)
- Befogadás előtti szülői értekezlet, melyen az óvoda vezetője bemutatja az Óvodapedagógusokat, ismerteti a helyi Pedagógiai Programot, napirendet, házirendet, a befogadás menetét, az óvodai programokat.
- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segít megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

A harmonikus személyiségfejlesztésben a 3-7 évesekre jellemző pszichoszociális fejlődés összetevőit vesszük alapul:

- alapvető feladat az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása
- az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése – konkrét és pozitív megerősítések által
- új attitűdök, értékek és normák kialakítása
- az erkölcsi értékek alakítása.

7. 2. 3. Az óvodapedagógus feladatai

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.
- Az erkölcsi nevelés alakítása:
 - jó – rossz felismertetése
 - őszinteségre nevelés
 - igazmondásra nevelés
 - igazságosságra való törekvés
 - felelősségvállalás képességének kialakítása
 - a gyengébb védelme, segítése – a nevelő személyes példáján keresztül.
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás és normarendszer kialakítása.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése.
- A gyermek szociális érzékenységének fejlesztése, az én tudat alakulásának elősegítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi beóvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenciók gyakorlat megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- Szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására (törölköző, tornaruha, benti cipő, fogápoló eszközök).

7. 2. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Társaival aktívan tevékenyen együttműködik.
- Igényli a csoportban és az óvodában kialakult szokásrendszer alkalmazását /egészséges életmód, magatartás és viselkedési szokások/.
- Ragaszkodik a csoporttársaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Elfogadja a tőle különböző társait.
- Segíti a társait a tevékenységekben.
- Játékszereken megosztja társaival.
- Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait.
- Udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Önállóan megoldja a konfliktushelyzeteket.
- Aktív részvételével, ötletei kibontakoztatásával gazdagítja a közösséget.

- Ismeri szűkebb és tágabb környezetét, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

7. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

Az értelmi nevelés feladatai a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei:

- egyre pontosabb, valósághű észlelés
- figyelem összpontosításra való képesség
- gazdag képzeleti működés
- reprodukív emlékezet
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás
- az alakuló fogalmi gondolkodás

7. 3. 1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

Az anyanyelvi nevelésen, megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul:

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége;
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása;
- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése;
- fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

7. 3. 2. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékokra különös hangsúlyt fektetünk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében.

A nyelv – és ajakügyesítő, valamint a hallás differenciálásai gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a hangzók helyes ejtésére. Logopédus segíti munkánkat.

7. 3. 3. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve:

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabályközvetítéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok – okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív (megismerő) képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség fejlesztése és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd).
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

Alapvető pedagógiai elvünk:

Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés, különös tekintettel a nyelvi hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

7. 3. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Beszédük érthető, összefüggő mondatokat használnak.
- Beszédfegyelmeük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni, megnevezni.
- Koruknak megfelelően kialakul a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik.
- Problémamegoldásra törekvés és kreativitás jellemzi gondolkodásukat.
- Bátran és szívesen kommunikálnak a felnőttekkel és társaikkal.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.

8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

8. 1. A különleges bánásmódot igénylő gyermek

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű;
- beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő;
- kiemelten tehetséges.

8. 1. 1. A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Óvodánkban nincs gyógypedagógus, így ezt a feladatot az iskola gyógypedagógusa látja el.

Óvodánkban vállaljuk annak a kisgyermeknek az integrációját, aki:

- Szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető,
- Testi, érzékszervi fogyatékos (hallássérült kevésbé vagy közepes fokban, látássérült – gyengén látó)
- Beszéd fogyatékos
- Enyhén értelmi fogyatékos
- Fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavar)

Az integrálás (egyesítés) lehetőségének további feltételei:

- Beszéd fogyatékos gyermek képes legyen kapcsolatteremtésre, szükségleteit ki tudja fejezni.
- Enyhén értelmi fogyatékos gyermek tanítható, fejleszthető legyen az óvodai csoportban.
- A viselkedés fejlődésének rendellenessége miatt akadályozott gyermek alkalmas legyen a közösségi életre, ne veszélyeztesse önmagát vagy társait.

A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja:

- A szokásosnál nagyobb mértékű differenciálás (elkülönült)

- Képességeik fejlesztése
- Közösségbe való beilleszkedésük segítése
- A meglévő ép funkciókat bevonni a hiányok pótlása érdekében
- Különféle funkciók egyensúlyát kialakítani
- Speciális segédeszközöket elfogadtatni, használatukat megtanítani
- Egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejleszteni
- Befogadóvá váljon az intézmény, lelkileg is

A fejlesztés elvei, feladatai:

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek (50-70 IQ)

Feladat:

- spontán tanulás biztosítása
- társakkal való együttműködés kialakítása
- kommunikáció fejlesztése
- élmények, tapasztalatok biztosítása
- érzelmi, értelmi, motoros és szociális képességek fejlesztése

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan másságot elfogadó, sikeres próbálkozásokat értékelő, segítő környezet kialakítása, mely elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermekek önmagukhoz képest leghatékonyabb fejlesztését, szocializálódását.
- Azoknak a területeknek felismerése és gondozása, amely területeken a sajátos nevelési igényű gyermekek kiemelkedőbb teljesítményre képesek.
- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, ezek segítségével szűkebb és tágabb környezetük megismertetése.
- Testi fogyatékosok esetében az akadálymentes közlekedés, megfelelő mozgás- és élettér biztosítása, szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- Az óvodapedagógus segítse a sajátos nevelési igényű gyermekek közös játékban való részvételét, a közösséghez való alkalmazkodásukat.
- A viselkedésformák megtanulásának és gyakorlásának segítése, a közösség előtti bátor szereplés motiválása.
- Kiemelt feladat az önkiszolgálás megtanítása.
- Nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, a szakember útmutatása alapján.
- Beszédértést, szájolvasási készséget fejlesztő helyzetek beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

Sikerkritérium:

Az intézményben folyó nevelőmunka célja, hogy a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésével teljes értékű embert neveljünk tudással és szeretettel, így biztosítva a gondjainkra bízott gyermekek számára az esélyegyenlőséget, a társadalmi integrációt. Minden gyermek egyéni képességeihez mértén fejlődjön.

- Programunk hatékony megvalósításához alapfeltétel az egész alakot láttató tükör minden csoportszobában.
- Bohóc kártya

8. 1. 2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A szakértői bizottság véleménye alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő részképesség zavaros gyerek különleges bánásmódot igényel. Ezek a gyerekek életkorukhoz képest alulteljesítenek, társas kapcsolatai problémásak, tanulási, magatartásszabályozási hiányossággal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, személyiségfejlődésük nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, fejlesztő foglalkoztatásra jogosultak, de nem minősülnek sajátos nevelési igényűnek.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg a szakértői vélemény alapján egyéni vagy mikro - csoportos foglalkoztatás keretében.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni vagy mikro - csoportos foglalkoztatás keretében a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében.
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógus tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

8. 1. 3. A kiemelten tehetséges gyermek

Az óvoda fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködés lehetőségeivel. (Aranyszarva SE – foci, szivacskezilabda, zeneiskola).

A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességeikre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetség ígéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.

Alapelveink:

- A tehetség ígéretnek erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk: A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- A tehetséges gyermek felismerése, a szülő figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával a gyermekek érdeklődési körének megismerése.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyerek pozitív én tudatának kialakítása, erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.

8. 2. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

A megelőzés feladatai közé tartozik, hogy már 4 – 5 éves korban a fejlesztő pedagógus a DIFER módszerrel felméri a gyerekek fejlettségi állapotát, és az arra rászorulóknak részére egyéni fejlesztési tervet készít, melyet ismertet a csoportvezető óvodapedagógussal is. Ez képezi alapját a csoporton belüli és kívüli fejlesztésnek.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka hatékonysága érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk:

- a község gyámügyi előadójával;
- a gyermekjóléti szolgálat vezetőjével;
- pszichológussal;
- a körzeti orvossal – iskolaorvossal;
- a védőnővel;
- a jegyzővel;
- a szülőkkel, SZMK elnökével.

Kapcsolattartó: óvodavezető

Pedagógiai tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Minden tanév elején nyilvántartásba vesszük a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, minden korcsoportban/ GYIV felelős, óvónők./
- Családlátogatás alkalmával személyesen tájékozódunk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tényleges szociális körülményeiről, családi helyzetéről. /GYIV felelős, óvónők/.

- Segítséget nyújtunk az egészségi problémával küzdő hátrányos helyzetű gyermekek szociális vizsgálatának elindításában (megfelelő intézménnyel kapcsolat felvétel, személyes tapasztalatszerzés céljából néhány fejlesztő foglalkozáson való részvétel).
- Tájékoztatjuk a szülőket a segítségkérés lehetőségeiről, a kérelem megfogalmazásában segítséget nyújtunk.
- A problémás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük.
- Óvodába be nem íratott hátrányos helyzetű és 3 éves gyermekek felkutatása, beóvodázása, a községi nyilvántartás alapján.
- Problémás esetek megvitatása nevelőtestületi értekezleten, megoldások keresése.
- Tájékozódás a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásairól.
- Óvodáskor végén, nyilvántartás átadása az iskola gyermekvédelmi felelősének, tájékoztatás.
- Veszélyeztetett és hátrányos helyzetű környezetben élő gyermekek családjával folyamatos kapcsolattartás, ha szükséges gyermekvédő hatóság/ jegyző/ segítségének kérése.
- Gyermekvédelmi felelőseink havi rendszerességgel üléseznek a helyi gyermekvédelmi és családsegítő szolgálattal.

8. 3. A gyermekek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek számára biztosítottá válik az emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

„ A gyermek érdeke mindenek felett áll elv betartása, betartatása.”

Kötelezettség, felelősség: az intézmény valamennyi dolgozójának titoktartási kötelezettsége van!

Cél: a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek:

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása;
- minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása;
- esélyegyenlőség növelése;
- hátrányok csökkentése;
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés;
- az iskolába való átmenet segítése;
- intézményen belüli szegregáció és diszkrimináció mentesség.
- A kisgyermek nevelési, oktatási valamint társadalmi integrációjának támogatása (származásra, családi helyzetre, egészségi állapotára, fogyatékosságára való tekintet nélkül.)

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felzárkóztatás.
- Az óvodai szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Személyiségfejlesztésük elősegítése, szocializációjuk sikeres megalapozása.

- Beszédkészségük, kommunikációjuk fejlesztése, szókincsük bővítése (kérem, köszönöm szavak használata).
- A szociális hátrányokból adódó környezeti háttérük kompenzálása az óvodai nevelés folyamatában (kulturált, egészséges étkezés szabályai, rendszeres tisztálkodási szokások kialakítása, WC használat).
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik integrációjának megkönnyítése, az inkluzív pedagógia eszközeivel.

8. 4. Fejlesztő program a hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelésére

Programunk egyik célkitűzése a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és cigánygyerekek társadalmi életbe való beilleszkedési esélyeinek növelése. Képességeik fejlesztésével alkalmassá kell tennünk őket az iskolai életbe való bekapcsolódásra, ami megalapozza jövőbeni munkaerőpiacra való bekapcsolódásukat.

A szocio-kulturális hátrány megjelenési formái településünkön: a szülők alacsony iskolázottsága, nagyarányú munkanélküliség, rossz lakáskörülmény, szegénység, egészségtelen életmód, hiányos táplálkozás, a gyerekeknél nyelvi, ismeret, motivációs, szocializációs hátrány mutatkozik.

Alapelvünk, hogy mindezt a családi nevelést figyelembe véve, a gyerekek értékeire építve, az egyéni sajátosságokat megismerve valósíthatjuk meg.

- Elfogadva különbözőségüket. Megismerve, megértve a különbözőségük ok-okozati összefüggéseit.
- Minden gyereket elfogadni olyannak amilyen.
- Elismerni, bátorítani a helyes cselekedeteket, nem kritizálni.
- Minden gyereket elfogadni egyenértékűnek.
- A szülőkkel együttműködve olyan módszerek keresése, melyek elfogadhatóak számukra és előremutató változásokat eredményeznek.

Az óvodában nyugodt, biztonságot adó légkört kell teremteni, hogy a gyerekek nyitottakká váljanak a külvilág felé, merjenek adni és elfogadni is.

Az óvodában folyó nevelés eredményeképpen gyermekeink hátrányai csökkennek, képesekké válnak az iskolai beilleszkedésre, életereik növekednek.

Felvállalják gyökereiket, kultúrájukat, hagyományait. Pozitív énképpel és önbizalommal rendelkeznek. Az esélyegyenlőség érdekében minden gyermeknek jár a sajátos bánásmód.

Az óvoda legfőbb feladatai ennek érdekében:

- a gyerekek ismereteinek bővítése;
- készségeik, képességeik fejlődésének segítése;
- szociális sémák átadása;
- kommunikációs kultúrájuk megalapozása;
- nyelvi hátrányaik csökkentése;
- tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése;
- a velük szembeni előítéletek csökkentése.

Ezeket, a feladatokat integrált nevelés keretében kívánjuk megvalósítani.

A megvalósításhoz szükséges feltételek:

- Fejlesztő, stimuláló óvodai környezet kialakítása.
- A differenciálást segítő módszerek, eszközök, eljárások megismerése, alkalmazása a nevelőmunkában.
- Egyéni bánásmód alkalmazása.
- A gyerekek közötti különbséget az óvodapedagógus természetesnek veszi, a gyermek ismeretében választja meg a módszereit.
- A gyermek érdeklődésére épít, motivál.
- Segíti a gyermek önállóságának fejlődését.
- A gyerekek személyiségfejlődését sokféle tevékenységgel, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával segíti.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakítása /játékba épített egyéni fejlesztés, folyamatos életszervezés, párhuzamos tevékenység szervezés/.
- A hátrányos helyzetű gyerekek számára szükség szerint biztosítjuk a csoporton kívüli fejlesztőfoglalkozásokat, amelyet megfelelő végzettségű szakemberek végeznek /logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus/, ők segítik az óvodapedagógusok munkáját is.
- A gyerekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv szerint történik.
- A gyerekek fejlődését a programhoz kapcsolódó mérő és értékelő rendszerrel követjük és rögzítjük valamint a DIFER mérést alkalmazzuk évente két alkalommal.
- A szülőkkel való kapcsolattartás új formáival a hátrányos helyzetű gyerekek szüleit is szeretnénk jobban bevonni az óvoda életébe.

Mozgás

Az óvodás korú gyermekek egyik fő tevékenysége a mozgás. A mozgás nem csupán célja, hanem eszköze is a gyerekek fejlesztésének. A mozgás fejlesztése fizikai állóképességük növelésében fontos szerepet tölt be, fejleszti gondolkodásukat, figyelmüket, emlékezetüket, térben való tájékozódásukat. A mozgás egyik célja a felgyülemlett feszültség levezetése.

Az örömteli közös mozgás alkalmával fejlődnek társas kapcsolataik, kialakul egy egészséges versenyszellem. A gyerekek megtapasztalják saját testüket, képességeik határait, fejlődik önmagukról kialakult képük, ezáltal fejlődnek szociális képességeik.

A mozgást fejlesztőmunkánkban, mint a képességek megalapozásának eszközét tudatosan kihasználjuk. Sok lehetőséget biztosítunk a gyerekek csoportszobájában, tornaszobájában és az udvaron való mozgására.

Játék

Az óvodáskorú gyermek legfontosabb tevékenysége a játék. A játék önmagáért végzett, spontántevékenység, melyre jellemző a fokozódó feszültség és az örömméret.

A gyermek általános fejlettsége a játékban, a játék során érhető tetten a legszembetűnőbben.

A játék az óvodáskorú gyermek legfőbb tanulási terepe. A szabad játékban megjelennek a gyerekek élményei.

Az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyerekek játék eszköz ismerete igen szűk körű, hiszen otthon kevéssel találkozik. Fontos feladatunk tehát, hogy nagy figyelmet fordítsunk arra, hogy a gyerekeket megismertessük a különböző eszközökkel, azok használatával.

A cigány gyermekek játékát a nagycsaládban és a természet közelben élés hatásai motiválják.

Mivel a cigány családokban a nemi szerepek jobban elkülönülnek, a gyerekek játékában az azonos nemű szülő utánzása erőteljesebb.

A képességfejlesztő játékoknak /kirakók, dominók, tábla-, kártyajátékok/, a rajzos játék lapoknak is jelentős szerepe van a gyerekek képességeinek fejlesztésében, tanulásában. A gyerekek ezeket önállóan választhatják, tevékenykedhetnek velük az egész nap folyamán. A gyerekek tanulása legeredményesebb, ha ebben a gyerek által választott szituációba kapcsolódva segítjük a gyerekek különböző képességeinek fejlődését. Ebben a motivált helyzetben dominál a tevékenység öröme, a sikerélmény pozitív hatása, a gyerek ez által fejlődik. Az óvodapedagógus szituációba kapcsolódása akkor eredményes, ha ezt az attitűdöt segíti elő.

Az ilyen egyéni vagy kiscsoportos helyzetek is örömteliek legyenek, a gyermeki játék és az adott gyermek sajátosságait figyelembe véve, együttműködve válassza meg az óvodapedagógus a módszereket és az eszközöket. A gyermek aktuális reagálásai jelzik számunkra, hogy eredményes volt-e a munkánk. A gyermek pozitív élményei nagy hatással lesznek későbbi tanulás iránti motivációjára.

Kommunikáció

A kommunikációs képességek és a beszéd fejlettsége a legfontosabb eszköz a szociális kapcsolatok kiépítésében. A nyelvi szocializáció színvonala nagymértékben befolyásolja az iskolai tanulás sikerességét és későbbi életesélyeit. A hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének javítása érdekében kiemelt fontosságú ennek a területnek az eredményes fejlesztése.

A hátrányos helyzetű gyerekeknél gyakori az egyszerűbb nyelvhasználat. Néhány szavas mondatokban fejezik ki gondolataikat, kevés elvont fogalmat használnak.

A cigánygyerekek nyelvi fejlettségét gyakran jellemzi: szegényes szókészlet, hangképzési hibák, névelők helytelen használata, vagy elhagyása. Személyes névmás helyett mutató névmásokat használnak. Határozókat, ragokat, igekötőket rosszul használják. A cigány nép kultúrája szóbeliség útján terjedt el és maradt fenn. A családokban a gyerekek utánzással tanulnak, kevés a verbalizmus.

A fejlődést elősegíti a mindennapi mesélés, a szókinccsfejlesztő játékok alkalmazása, két személyes helyzetben való beszélgetések, képolvasás, és a verbalitás hangsúlyozott alkalmazása.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei kultúra közvetítése terén napjainkban az óvodára fontos feladat hárul abban, hogy megismertesse a sokféle, a gyerekek mindennapjaiban gyakran hallott zene mellett, a népi játékokat, a népzene, a zenei értékeket. A zenei nevelés jó lehetőség a többféle kultúra megismertetésére, elfogadtatására, hiszen a gyerekek szeretik a zenét, a dalos játékokat. A zenei nevelés hangsúlyos szerepet kap a mindennapi tevékenységekben, szituációhoz kötötten mindennap megjelenik az óvodában. A sokféle dalos játék hozzájárul a gyerek személyiségfejlődéséhez, képességei megalapozásához. /ritmusérzék, mozgáskultúra, együttműködés, hallásdifferenciálás/.

A cigánygyermekre jellemző a napközbeni spontán énekelgetés és mondókázás. Akár óvodában tanult dalokat, vagy akár otthon hallott zenei élményeiket az óvodában újra átélik.

Rendkívül jó ritmusérzékkel rendelkeznek, igénylik a rendszeres élményt nyújtó cigányzenét és a táncolás lehetőségét.

A zeneileg kiemelkedő, jó ritmusérzéssel, tiszta belső hallással rendelkező gyerekek tehetségének gondozása fontos feladat.

A zenei nevelésen keresztül erősítjük a gyermekekben a hagyományőrzést és identitástudatot.

Fontos feladatunk az óvodában megmutatni a különböző hangulatot kifejező zenei műveket.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

A hátrányos helyzetű gyerekek a családban kevés ösztönzést kapnak az ábrázoló tevékenységekre, hiányoznak ennek tárgyi feltételei is. Az óvodába érkező gyerekekkel fontos feladatunk az eszközök és azok használatának megtanítása.

Az óvodában a vizuális neveléshez kapcsolódó tevékenységeket a játékba építjük be. Mindennap biztosítjuk a helyet, eszközt, időt a tevékenységek gyakorlására. A témák megválasztásánál hagyjuk kibontakozni a gyerekek fantáziáját. Barkácsoláshoz sok természetes anyagot biztosítunk, sokféle technikát ismertetünk meg a gyerekekkel.

Közösségi nevelés

A hátrányos helyzetű gyerekek esélyeinek növelésében meghatározó szocializációjuk sikeres megalapozása, melyben az óvodának jelentős szerepe van.

A gyermek első természetes szocializációs közege a család, az általuk közvetített mintán keresztül szerez tapasztalatokat az életről, az őt körül vevő világról.

A hátrányos helyzetű és a cigány családok által teremtett környezet jellemzően eltér a többségi társadalom szocializációs mintáitól, ez hat a gyerekek személyiség fejlődésére. Az óvodának ismernie kell a családi nevelés által közvetített értékeket, mintákat ahhoz, hogy eredményesen tudja segíteni a gyerekek szociális, kommunikációs képességeinek, készségeinek fejlődését, közösségbe való beilleszkedését tapasztalják az óvoda által közvetíteni. Törekednünk kell arra, hogy az óvodába különböző programok segítségével bevonjuk a szülőket, így közvetve kívánt értékeket.

A hátrányos helyzetű gyerekek szocializációját nem kezelhetjük spontán folyamatként, valamennyi hatást terveznünk, irányítanunk kell. Az óvoda minden dolgozója részt vesz ebben a folyamatban, így mindenkinek tudatában kell lenni a vele kapcsolatos elvárásoknak.

Környezet megismerése

Az óvodáskor ideális és fontos szakasza az ember életének a környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedés kultúra és értékrendszer kialakítása szempontjából.

A hátrányos helyzetű gyerekek környezetről szerzett ismeretei igen szűk körűek, mivel leginkább közvetlen környezetükben mozognak, a család ritkán utazik, mozgásteret beszűkült.

Életmódszokásaik sajátosak, az egészség és a környezet nem érték számukra.

Az óvodában fontosnak tartjuk, hogy hangsúlyt helyezzünk az élet tiszteletére, az állatok és növények tiszteletére, természeti viszonyok bonyolult összefüggéseinek felfedeztetésére, az egymásra utaltság érzésének megtapasztaltatására. A gyerekek tapasztalat szerzése különböző területeken valósítható meg pl.: társadalmi, természeti környezet megismerése, környezetünk formai és mennyiségi viszonyai, környezetvédelem.

Az óvodában a gyerekek szocio-kulturális helyzetéből adódó hátrányok leküzdésének érdekében sok lehetőséget teremtünk a környezet tevékeny megismerésére alkalmat, helyet, eszközt, időt biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre, ismeretgyűjtésre.

A cigánygyerekek természet közelben élnek ismerik a tűz, víz, időjárás hatását, növényeket, feltűnő az állat szeretetük. Ezekre, az ismeretekre támaszkodva kínálunk változatos tevékenységeket, biztosítunk élményeket ismereteik bővítése érdekében.

A gyerekek matematikai képességeik, ismereteik egyoldalúak. A cigánygyerekek, amire praktikusan szükségük van, azt jól tudják, amire nincs szükségük, azt nem tudják alkalmazni.

Nehezen ismerik fel az ok-okozati összefüggéseket. Térben, időben nehezen tájékozódnak.

Nehézséget okoz az alapvető gondolkodási műveletek elvégzése. A gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, cselekvési igényét kihasználva biztosítunk tevékenységeket a környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek megtapasztaltatására. Többnyire saját készítésű, ill. olyan eszközöket használunk, ami közel áll a gyerekekhez. Manipulatív (kézzel végzett) tevékenységekkel: válogatás, mérés, osztályozás (kisebb-nagyabb, rövidebb-hosszabb, keskenyebb- szélesebb) tudatosítjuk a matematikai alapfogalmakat.

Munka jellegű tevékenységek

Az óvodában kihasználjuk a munka személyiségformáló hatását. Építhetünk az utánzási vágyra. A munka megszervezése nem okoz gondot a praktikus családi nevelés miatt.

Szívesen vesznek részt a csoport életének mindennapi munkálataiban. Fontosnak tartjuk, hogy a munka végzés során az önkéntesség, rendszeresség és fokozatosság elvét alkalmazzuk. A munkatevékenységek végzése közben fejlődnek a gyerekek képességei, tulajdonságai / pl. kitartás, önállóság, felelősségérzet, céltudatosság/, kedvezően befolyásolja a közösségi kapcsolatok alakulását. A tevékenységeket a felnőttekkel együtt végzik a gyerekek, akik a gyerekek ismeretében nyújtanak segítséget. A gyermekekben kialakított igényesség formálja a család szokás rendszerét is.

A munka jelen van az óvodai élet egészében.

Az önkiszolgálás az óvodáskor kezdetétől fontos része a gyermekek tevékenységének. Az étkezéssel, öltözködéssel, higiéniai jellegű tevékenységeket már a kicsik is végeznek. Amiben szükséges segítséget kapnak. Fontos az eszközök megmutatása, a tevékenységek bemutatása, a személyes mintaadás, türelem, gyakorlási idő biztosítása. A középső és nagy csoportosok önállóan tevékenykednek felnőtt jelenlétében, mely a biztonságot jelenti számukra. A tevékenységek folyamatát, helyét, idejét az óvodapedagógusok határozzák meg, szokás, szabály rendszerbe rögzítik. A dajkák biztosítják a feltételeket.

Az étkezésekhez önállóan viszi mindenki a szükséges eszközöket. Bemutatás után, nyugalmas légkör biztosítja a gyakorlás lehetőségét.

A középső és nagy csoportosok bekapcsolódnak az asztalok megterítésébe, leszedésébe, töltenek, mennek maguknak.

Az önálló öltözést az nehezíti, hogy a túlzott féltés miatt a gyerekeken nagyon sok ruha van. Vagy a másik véglet, amikor oly mértékben hiányos vagy nem az időjárási viszonyoknak megfelelő a ruházata.

Otthon öltöztetik őket, ezért gyakran nem ismerik fel a saját ruháikat. Idő biztosításával elérhetjük, hogy képesek legyenek ruházatuk felismerésére és felöltésére.

A tisztálkodás, WC használat szabályait az óvodapedagógus határozza meg, a dajka felügyelete, mintaadása mellett gyakorolhatják.

Mivel előfordul, hogy otthon nem találkozik a gyermek a vízöblítéses WC-vel a gyakoroltatást az eszközök használatának bemutatása előzi meg.

Környezet gondozása, mely magában foglalja a belső terek rendben tartását, ill. az udvar rendjének fenntartását. A gyerekek bekapcsolódhatnak a csoport életének szervezésével együtt járó tevékenységekbe is. A munkálatok közben megismerik a különböző eszközök nevét, használatának módját. Tapasztalatokat, jártasságot szereznek. Fejlődik feladat tudatuk, önértékelésük, önbizalmuk.

Megerősödik kezdeményező készségük, együttműködési képességük.

9. Az óvoda kapcsolatrendszere

A kapcsolatok kiépítése a különböző nevelési szintekkel, fenntartóval, szakmai és társadalmi szervezetekkel az óvoda hatékony működéséhez elengedhetetlen.

Nevelési szempontból külön jelentőséggel bír az a két szintér, ahol a gyermek él és érkezik az óvodába, illetve ahová kerül az óvodából. Ez a két szintér a család és az iskola.

9. 1. Kapcsolat a családdal

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Az óvodában kialakított normák és szokások csak akkor lesznek maradandók, ha a családi háznál megerősítést nyernek.

Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Együttműködés elvei:

- Az óvoda csak a családdal együtt tudja nevelő szerepét betölteni. Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósul meg. Alapja a kölcsönös bizalom, kölcsönös alkalmazkodás, segítségnyújtás. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.
- Az óvoda ismerje a család életmódját, a gyermek helyét a családban.
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- Tájékoztasson az óvodai életről, a gyermek fejlődéséről.
- Számba kell venni a szülői igényeket és lehetőség szerint figyelembe kell venni az éves munkaterv elkészítésénél.
- A kapcsolattartás formáinak kimunkálásánál, előnybe kell helyezni a személyes találkozásokra épülő lehetőségeket.
- Az óvoda ítéletmentesen, tapintatosan közelítsen minden családhoz, különösen a sérült gyermekek szüleivel. Kezdeményezze a szakszolgálat igénybevételét, ha szükséges. /Logopédus, pszichológus, Nevelési Tanácsadó, Áttelepítési Bizottság/.

A kapcsolattartás formái:

- családlátogatások;
- fogadóórák;
- szülői értekezletek;
- nyílt napok szülői igény szerint;
- Szülői Szervezeten keresztül;
- közös kirándulások;
- ünnepélyek, rendezvények, munka délelőttök;
- zöld jeles napok (05. 10. madarak és fák napja
06. 05. Környezetvédelmi világnap (gyereknap)
10. 05. Az állatok világnapja);
- szülővel történő befogadás az óvodába.

Az óvónők feladata az együttműködés elvei szerint kimunkálni a szülőkkel való kapcsolattartás formáinak tartalmát. Konkrét tartalmat a csoport és az óvoda éves terve rögzíti, és a hatékonyságot az óvónők a kiértékelésnél elemzik.

9. 2. Kapcsolat az iskolával

Az óvoda az iskolával folytassa és javítsa tartalmi kapcsolatát, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését, ezáltal is elősegítse. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek, módszereinek megismeréséhez, megértéséhez, mert a gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az együttműködés elvei:

- Az óvoda és az iskola összhangja biztosítsa a gyermek zavartalan iskolakezdését.
- Érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.
- Annak lehetővé tétele, hogy a gyermekek pozitív élmények útján ismerkedjenek meg az iskolai életmóddal - közös látogatások.
- Kapcsolatukban érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete, megbecsülése.
- Az óvoda csökkentheti az átmeneti nehézségeket, de felelősséget nem vállalhat a gyermekek iskolai magatartásáért, előmeneteléért.
- Az óvoda alkalmassá teszi a gyermekeket az iskolai életbe való bekapcsolódásra, a tanulás megkezdésére, azáltal, hogy kifejleszti a szükséges készségeket, képességeket.
- A gyermek iskolai beilleszkedésének folyamatát figyelemmel kíséri.
- A két intézmény nevelői ismerjék meg egymás nevelési programját.
- Az iskola építsen az óvodai nevelésre, fejlessze tovább az óvoda által felvállalt speciális feladatokat - néptánc, természetvédelem, kézműves foglalkozás.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös látogatások: tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről.

- Közös hospitálások: egymás nevelői módszerének megismerése.
- Egymás rendezvényein, ünnepélyein való megjelenés.
- Közös nevelési értekezlet, továbbképzés szervezése.

A kapcsolattartás részletes tartalmát és időpontját az éves pedagógiai programban szereplő „Iskola - óvod látogatási terv” tartalmazza, melyet a nagycsoportot vezető óvónők és az első osztályos nevelő közösen készít el.

9. 3. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények /Könyvtár, Művelődési Ház, Művészeti iskola/ rendezvényeit a gyermekek - alkalmazkodva életkori sajátosságaihoz - érdeklődésüket, a nevelési program céljait figyelembe véve látogathatják csoportosan az óvónő vezetésével, vagy egyénileg szüleikkel.

Az ilyen jellegű intézményekkel való kapcsolattartás során a gyermekek olyan spontán ismeretekhez juthatnak, amelyeket az óvoda nem tud nyújtani. A társadalmi életbe való bepillantás lehetőségeit is felkínálja a gyermekeknek.

Együttműködés alapelvei:

- A programok szervezésében az óvoda felelős azért, hogy az óvodai elvekkel összhangban legyen.
- Az óvodáskorú gyermekek számára meghirdetett speciális programok terjesztésében, az óvoda csak tájékoztató szerepet vállal.
- Az óvoda segítse pedagógiai tanácsaival a hétvégi szabadidős programok kiválasztását a családoknak.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások,
- tájékoztatás, megbeszélések,
- rendezvényeken való részvétel.

A kapcsolattartás tartalma:

A pedagógiai program céljait megvalósítani segítő kapcsolattartások, rendszeres látogatások:

- Könyvtárlátogatások: könyvtárral való ismerkedés, könyv megszerettetése, meseelőadás.
- Művelődési Házak látogatása.

A részletes kapcsolattartást az éves munkaterv tartalmazza.

9. 4. Kapcsolattartás a fenntartóval

A fenntartóval való kapcsolattartás az intézmény menedzselésére, a funkciók maradéktalan ellátása szempontjából elengedhetetlen. Az óvoda része a településnek, fontos tehát, hogy aktívan bekapcsolódjanak a közéletbe.

Az alkotó együttműködés, az információcsere, a sikerek - problémák elemzése, elősegíti a pedagógusok nagyobb erkölcsi, anyagi elismerését, megbecsülését.

A törvények, rendeletek egyértelműen megfogalmazzák a fenntartó és az intézmény együttműködését.

Együttműködés formái:

- Az óvodavezető részvétele a Képviselő-testületi üléseken.
- Az óvodavezető aktív tagja a településfejlesztési integrációs stratégiai bizottságnak
- Éves leltározások közös végzése.
- Tájékoztatás adása a költségvetés dologi felhasználásáról az óvodának.
- Az óvodavezető beszámolót készíti az óvodai nevelésről, a nevelés feltételrendszeréről.

Kapcsolattartás a jegyzővel:

- óvodai felvételekkel kapcsolatos fellebbezések,
- ötévesek névjegyzékének megküldése az óvodavezetőnek,
- a be nem íratott három és ötévesek jelentése a jegyzőnek,
- együttműködés a veszélyeztetett gyermekek gondozásba vételével kapcsolatosan és sérült gyermekek speciális intézménybe történő elhelyezésében.

9. 5. Kapcsolattartás az egészségügyi hálózattal, gyermekjóléti szolgálattal

Gyermekvédelem:

A gyermekvédelem valamennyi óvodai dolgozó feladata. Az ilyen jellegű tevékenység koordinálását a gyermekvédelmi felelős végzi, a feladatokat a gyermekvédelmi tervben rögzíti, mely az éves munkatervünk része. Az ilyen jellegű feladatokat az SZMSZ is tartalmazza. A feladatok közül kiemelten kell kezelni az óvodában a baleset-elhárítást és balesetvédelmet.

Kapcsolattartás elvei:

- A gyermekek testi-lelki egészségének megteremtése érdekében valamennyi, erre a feladatra specializálódott intézmény koordinálja feladatait. /Védőnői szolgálat, fogorvos, házi orvos, gyermekjóléti szolgálat, óvoda./
- A szakembereknek a fenntartó segítségével együtt kell elérni, hogy szociális, anyagi helyzete miatt egy gyermek sem betegedjen meg, és ne éhezzen.
- Jelezni kell az egészségügyi hálózatnak a gyermek testi fejlődési rendellenességeit.

Kapcsolattartás formái:

- Szűrővizsgálatok elvégzése évente 1 x /fogászat, általános egészségügyi, szemészeti vizsgálat/,
- Szükség esetén szakorvoshoz irányítás,
- Iskolaérettségi vizsgálatok elvégzése /szomatikus vizsgálat/.

9. 6. Kapcsolattartás szakmai szolgáltatókkal és a szakszolgálattal

Szakmai szolgáltató intézményekkel /Pedagógiai Szolgáltató Intézet, szakértők/:

A kapcsolattartási formák kettőscélúak:

- Továbbképzések, szakképzések igénybevétele,
- Szaktanácsadók, szakértők segítségével, vagy tapasztalatcserékkel a nevelőmunkában külső kontroll beépítése.

Szakszolgálattal való kapcsolattartás:

A pedagógiai szakszolgálatok feladatai közé tartozik a szülők és pedagógusok segítése, a gyermekek nevelésével kapcsolatban rájuk háruló feladatok megoldásában.

- Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés,
- Szakértői és rehabilitációs tevékenység./ Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság – Cegléd, Nagykátai telephely/

10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha áthatja az óvodai élet egészét.

A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógiai munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és kötelessége.
- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.

10. 1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés;
- tolerancia és segítő életmód kialakítása;
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése;
- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása;
- rendszerszemléletre nevelés.

10. 2. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű Egészség fejlesztésének – lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak – biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

10. 3. Az egészségnevelési és környezeti nevelés tartalma

- mindennapos testnevelés, testmozgás;
- az egészséges táplálkozás;
- a testi és lelki egészség fejlesztése;
- baleset megelőzés;
- személyi higiéné,
- a környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítására terjednek ki.

10. 4. Az óvodapedagógus feladatai

- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatására szoktatás.
- A komplex testi – lelki – szociális értékek védelmére nevelés.
- Helyes napirend és életrend kialakítására nevelés.
- Környezettudatos magatartásformák megismertetése, fejlesztése.
- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme.
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtő és drámajáték eszközeivel.
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte.
- Ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése.
- A szelektív hulladékgyűjtésben a gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása.

11. Az óvodai élet tevékenységformái

11. 1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék – szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus (lelki) szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

***„Mindenhez van jogom, ha játszom.
Fönről gyerekeknek, letről embernek látszom”
(Ratkó J.)***

A gyermeki játék spontán, szabadon választott, értelmes, minden külső kényszertől mentes sajátos öntevékenység. Örömezés kíséri. Valljuk, hogy a gyermeki játék legélvezetesebb, legvonzóbb sajátja annak szabadsága.

Célunk: a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

A játék és a mozgás, valamint a kultúraátadás úgy hatják át egymást, hogy a gyermeki tevékenységek két legfontosabbika adja a program két fő tengelyét, a felnőtt tudattal kialakuló kölcsönhatásokban gyarapszik mindazokkal a mutatókkal a kisgyermek fejlődése, ahol a mintakövetésnek, a modellkövetésnek, az interakciónak, a tranzakciónak nagy szerepe van. Természetesen az óvodai élet minden elemében komplex helyzetekkel találkozunk. Sokszor az életesemény bonyolultsága miatt nincs is értelme elemezni, mi ebben mozgás, mi a játék és mi a kultúraátadás mozgásos, játékosággal átítatott életmódszervezése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

11. 2. A játék tartalma

Fejlesztési feladatainkat meghatározzák:

- a korosztály általános pszichikai sajátossága;
- egyéni fejlettség és érdeklődés;
- a csoport összetétele.

Kétféle játékot különböztetünk meg:

- szabad játék;
- irányított játék.

11. 3. Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt (közvetett) reakcióival érje el.
- Mentális és fizikai támogatást nyújtson a szabad játékhoz.
- Az óvodapedagógus utánozható mintát adjon a játéktevékenységre, majd amikor a szabadjáték folyamat már kialakult, bevonható társ marad. Illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

- Szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása.
- Mintaértékű kommunikáció, pozitív visszajelzések a játék során (pl. látom, érzem, örülök, hogy jól érzitek magatokat).
- Megfelelő csoportléghőbiztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel megfelelő játszóhelyek biztosítása (lehetőség szerint a mozgásos játékok tere nem csak a tornaszoba és az udvar).
- Könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztás megvalósítása (pl. babaszoba, mesesarok – nyugalmas hely, párnák könyvek stb.).
- Játékeszközök biztosítása: készen vett játékeszközök mellett közösen készített eszközök.
- Szülők szemléletformálása.
- A játék feltételeinek biztosításában is érvényesítsék az óvodapedagógusok a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai tartalmát, elveit.
- A természetes anyagokból készülő sokféle játékszer, játékeszköz alkalmazásával fejleszti a gyermekek környezetkultúráját.
- A környezeti/fenntarthatósági kompetenciák fejlesztésének érdekében a mindennapi munkában minél gyakoribb szenzitív játékok alkalmazása.

11. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus játék.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni, alkotni.
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési formák.
- Interakciójuk (kölcönös ráhatás) gazdag, kulturált és érthető.
- Le tud mondani egy – egy kedves játékszerről.
- Ötleteivel gazdagítja a játékot.
- Óvodáskor végére az életkori sajátosságnak megfelelően alakuljon ki egészséges önismerete, önmaga elfogadása – ez teszi képessé más emberek, az állatok, a növények megismerésére, szeretetére, védelmére.

12. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

Az óvodáskor a természetes hely, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal

szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

- Az értelmi nevelés feladata a spontán szerzett ismeretek bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák lemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére:

A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „én-tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és toleráló képességük.
- Lehetőség nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átéli a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A mozgásfejlesztés fő feladatai, és tartalma

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül, az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakításához.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszer az egész óvodai életet átszövi. A testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

Kiemelt mozgásfejlesztés több területen valósul meg:

A szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása közben, a mindennapos testnevelésben és a kötelező testnevelési foglalkozáson.

A mozgásfejlesztésben meghatározó:

- A spontán érzelmi motivációkra építünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- A foglalkozásokon a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt, ne hajtsuk túl a versengést.
- Biztosítsuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.
- Az ily módon kiváltott fizikai aktivitás előhívja és erősíti a szellemi aktivitást is.

Testnevelési foglalkozások szervezése a vegyes csoportokban

A homogén csoportokba is különböző képességű gyermekek járnak. Az azonos életkorúak között is jelentős eltérés lehet a mozgásfejlődésben, ezért természetes, hogy minden foglalkozáson helye van a gyermekek képességeihez igazított differenciált feladatadásnak. A vegyes csoportokban azonban ennél többről van szó.

Az életkori eltérések nem csupán a képességek különbözőségében mutatkoznak meg. Más a gyermekek alkata, mozgásigénye, terhelhetősége, mozgástapasztalata, mozgáskoordinációja, helyzetfelismerő képessége, eszközigénye. A különbségek a homogén csoporthoz viszonyítva megsokszorozódhatnak.

Gondot okozhat a különböző korosztály különböző tempójú, lendületű futása. Ezért jó, ha minden korosztálynak adunk lehetőséget arra, hogy alkalmanként külön is fussanak.

Erre különösen a foglalkozás elején van lehetőség, amikor a kicsik még nem öltöztek át a foglalkozáshoz, a nagyobbak pedig már készen vannak.

Gondot okozhat még a gimnasztikai feladatok felépítése, nehézségi foka, ideje és a játékok kiválasztása és szervezése is.

Harmadik gondot okozhatja a játék szervezésénél az életkori sajátosságok figyelembe vétele, azaz ügyeljünk arra, hogy a kicsik és a nagyobbak számára is tervezzünk játékot.

12. 1. Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden nap biztosítsa a gyermekek számára a 10-20 perces tornát, elégítse ki mozgásigényüket lehetőség szerint mindig a szabad levegőn.
- A torna, a mozgásos játékok segítségével fejlessze a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) továbbá testi képességeit, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én hatásainak a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.

- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos, differenciált párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, testnevelés szabad mozgáslehetőségek kihasználásának nyomon követése).
- Konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

12. 2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek szeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni képességükhöz mérten mozgásuk összerendezett, harmonikus.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Tudnak egyenletes iramban futni.
- Egyéni-, csoportos-, sor és váltóversenyeket játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Tudnak ütemtartással járni.
- Tudnak labdát vezetni helyben.
- Kislabdát hajítanak távolba.
- Tudnak egykezes felsődobással célba dobni.
- Tudnak gurulóátfordulást végezni előre.
- Képesek babzsákkal a fejükön egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tudnak labdát pattogtatni, egymásnak adogatni – elkapni.
- Alapvető mozgásformákat (kúszás, mászás, csúszás, ugrás) biztonsággal összerendezett formában végzik.

12. 3. Mozgásfejlesztő vízhez szoktatás kizárólag a nagycsoportosoknak a nevelési év folyamán

Az uszoda használat és az iskolabusz ingyen áll a rendelkezésünkre, a fenntartónk finanszírozza.

A medence mérete és az óvodapedagógusok felkészültsége elsősorban a vízhez szoktatáshoz biztosítják a feltételeket.

Elsődleges célunk tehát a gyermekek vízhez szoktatása, a víz megszerettetése, a víz, mint új közeg megismertetése, olyan biztonságos mozgás kialakítása a vízben, mint a szárazföldön.

A vízbiztonság alapelemeit a vízbiztonsági alapgyakorlatok jelentik: pl. merülés, vízben való látás, légzés, elfekvés-leállás, siklás, vízbe történő ugrások.

Az alapgyakorlatokból első feladat, hogy a gyermekek megismerkedjenek az új közeg szokatlan hatásaival, és otthonosan járjanak, fussanak, változtassanak helyet a vízben.

Itt már a víz törvényszerűségei közül megismerkednek a gyerekek a nedvességgel, mint új ingerrel, érzékelik a vízben végzett mozdulatok sebességeinek változásait, találkoznak a frontális ellenállással, érinti őket a víz hőmérséklete – koegzisztenciája.

Felhívjuk a figyelmüket, hogy a víz felhajtóereje megkönnyíti bizonyos tornagyakorlatok végrehajtását pl. ugrálás, láblendítés, stb., más gyakorlatok viszont a víz ellenállása miatt nehezebbek pl. futás, járás magasra húzott térddel, stb.

A vízbiztonság azt is jelenti, hogy a víz alatt is biztonságosan érezze magát a gyermek és tudjon tájékozódni a víz alatt.

A víz alatti tájékozódásban, – később a víz alatti információszerzésben – elengedhetetlen a nyitott szem. A szervezet, védekező reflexeként a szemhéjzáró reflex az első időben a vízzel való érintkezés hatására becsukódik, de többszöri gyakorlás hatására később nagy élménnyé válik a víz alatti látás. E téren feladatunk a merülések, bújások a víz alá és ott hosszabb, rövidebb ideig tartózkodás biztosítása. A gyakorlatok, játékok végzése közben fokozatosan növeljük a víz alatti tartózkodás idejét.

A víz alatti tartózkodás készsége oldja az arc- és nyakizom merevségét és segíti a ritmikus ki- és belégzés végrehajtását, amely szintén fontos eleme az úszásnak.

A tudatos ki- és belégzés elengedhetetlen a kötetlen mozgáshoz a vízbe ugráshoz, a játszáshoz, a későbbi úszástechnikához, a kar – láb összehangolt munkájához és a váratlan helyzetek kivédéséhez.

A vízhez szoktatás során megtanítjuk a gyerekeknek a vízi légzéstechnikát, mely során a belégzés mindig a szájon át történik, a kilégzés pedig a szájon és orron át.

A légzés fontosságát bizonyítja, hogy aki a helyes, célszerű, ritmikus légzést nem tanulja meg, sosem lesz vízbiztos úszó.

Következő mozzanat az elfekvés és leállás beidegzése.

Az elfekvés előfeltétele, hogy a tüdő a belégzés után levegővel telített legyen, mert így a test nem süllyed el, hanem a víz felszínén lebeg. Ehhez szükséges, hogy lábaikat hosszabb – rövidebb ideig felmerjék emelni a talajról a gyerekek.

Az egyik legnehezebb feladat a háton lebegés, mert a gyermek hátradőléskor elveszíti optikai tájékozódását, s amikor arra törekszik, hogy fejét hátra hajtsa, a tónusos nyaki reflex a csípő- és combizületben erős összehúzódást vált ki, mely „ülőtáshoz” és süllyedéshez vezet.

A biztonságos lebegést követi a siklás, mely szintén hason és háton történik. Siklás során a páros gyakorlatok mellett segédeszközöket is alkalmazunk pl. úszódeszka, polifoam, labda, stb.

Fenti gyakorlatok biztonságos végzését követően történik a vízbe ugrás gyakorlása

Fontos elvünk, hogy a víz megszerettetése játékosan, önként, örömmel történjen. A megfelelő fegyelem mellett legyen jelen jókedv, humor, nevetés a hatékony nevelés érdekében.

A medencében természetesen lehetőség van egyéb vizes tapasztalatok szerzésére is pl. a matematika területén mérícskélhetnek, merülő lebegő tárgyakat vizsgálhatnak a gyerekek

Lényeg:

Új közeghez való teljes alkalmazkodás, annak törvényszerűségeinek, jellegzetességeinek megismerése és ennek következtében a tökéletes tájékozódás, az otthonos viselkedés célszerű mozgás a vízben.

Két fontos szempont:

- Igényesség: lassan, de biztosan! Nem úszunk, csak ismerkedünk! Minden alapgyakorlat precízen, pontosan!
- Vonzóvá tétel – megkedveli az uszodát, a vizet, az edzőt – pozitív érzelmi állapotot jelent.

13. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelésnek nem minden területén alkalmazható a fejlesztőprogram (mese és versek nagy része), de erre nincs is szükség, hiszen itt kizárólagos célunk a magas szintű irodalmi élmény nyújtása.

Négy olyan terület van, ahol beépíthető a fejlesztő program:

- népi gyermekjátékok, mondókák
- mozgással kísérhető versek
- bábozás
- dramatizálás.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki – érzelmi élményeket nyújtanak. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai, hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást, és megoldást kínál.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok – okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

13. 1. A verselés, mesélés célja:

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

13. 2. A verselés, mesélés tartalma

Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

A verselés, mesélés a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat amely során saját emlékeik, képzeletük alapján élik át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat.

13. 3. Az óvodapedagógus feladatai:

- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- A szülőföldhöz kötődést a népmesék, népköltések segítik.
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett a csoportösszetétel figyelembe vételével, a mese vers anyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.

- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- Községi könyvtárunk megismertetése, folyamatos látogatása, a könyv szeretetére nevelés megalapozása.
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mese reprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök).
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében.

13. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, és igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Megjegyeznek 10-12 mondókát, 8-10 verset, 10-15 mesét.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Beszédük érthető, képesek a folyamatos kommunikációra.
- Önállóan mondanak rövidebb – hosszabb verseket, rigmusokat.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.

14. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

14. 1. Az ének zene, énekes játék, gyermektánc célja

Az óvodai zenei nevelés célja a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása, a zenei anyanyelv ápolása, a ritmus megéreztetése. Fontos a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, érzékelési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zene, a tánc, fegyelmező, ugyanakkor serkentő, érzelmekre ható ereje a gyermekek egész személyiségét formálja, egymásközi magatartását is befolyásolja.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakulásában. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, tánc, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. A zenei anyanyelv szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anya-nyelvi örökséget. Olyan szavakkal is találkozik a gyermek, amelyeket hétköznapi beszédünkben már nem fedezhet fel, s ezek megértését a játéksituáció segíti.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, gyermektáncok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének – zenei, táncos tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés, a közös tánc örömet.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása az óvodákban használt, elterjedt zenei nevelést elősegítő szakirodalom /Forrai Katalin: Ének az óvodában/ alapján történik. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

Egy-egy gyermekdal valódi dráma, a gyermekek feszültséggel teli helyzeteket élnek át, a játék végére ezek oldódnak. Eközben dolgozik a képzelet, az intellektus, a gyermeki emberi kapcsolatokban való eligazodást tanul, közben fejlődik esztétikai, viselkedési és magatartási kultúrája. Alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot. Az ének, a zene segít ebben, hiszen a dal ritmusa, lüktetése önmagában is mozgásra serkent.

14. 2. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik.

A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- népi mondókák, ölbéli játékok;
- zenei átélést segítő kreatív mozgások;
- hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dal anyag;
- a készségfejlesztés zenei elemei;
- hangszeres előadások.

14.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Törekedjen a tiszta éneklés elsajátítására, az esztétikus rendezett mozgáskultúra kialakítására, az egyéni fejlettségi szint és fejlődési ütem figyelembevételével.
- Céltudatosan fejlessze a mozgáskészséget, találjon ki változatos mozdulatokat és serkentse a gyerekeket is erre, hogy alkotó fantáziájuk a táncban is kibontakozzon
- Értő módon válogasson a rendelkezésére álló gazdag anyagból, hogy a kisgyermek egyszerre fogadhasza be a művészetet, miközben felszabadultan játszik, s közben élményt kapjon a természet és az élet szépségeiről.

- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése, zenei élményekkel.
- Az egyéni megszólalás, bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).
- Lehetőségekhez mértén mutasson, vagy ismertessen meg néhány régi népi hangszert, azok hangját.
- Más népek gyermekdalaiból is ismertessen meg néhányat a gyermekekkel.
- Tevékenységek közben fokozottan segítse a gyermekek kezdeményezését, aktivitását.
- A nap bármely szakában kezdeményezze a közös éneklést, mondókázást, biztosítsa a népi játékok segítségével az együttes élményt, a játékos jókedv megteremtését, a zenei-anyanyelvi örökség gazdagítását.

14. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Akár önálló kezdeményezésre is szívesen, gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Tudnak ritmust, dallamot rögtönözni.
- 10 dalt olyan biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdni is tudják.
- Dallam és szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak, énekelnek.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Képesek dallambújtatást végezni.

15. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Környezet és esztétika összefüggése

Az esztétikai nevelés magában foglalja a gyermek tágabb természeti és társadalmi környezetéről szerzett benyomásait, ismereteit is. A gyermek közvetlen környezetében találkozik először a hangok, illatok, színek, formák ritmus világával, az élővilág mozgásával, állandó változásával. Élményei, tapasztalatai, ismeretei ezekre az ingerekre épülnek, amelyeket az óvodai nevelés komplex módon építi be az esztétikai nevelésbe. A társadalmi hatásokat az óvoda kevéssé tudja befolyásolni, ezért azokra a nevelési területekre helyezük a hangsúlyt, melyeken belül az óvoda koncentráltan tud nevelő hatást kifejteni, igényességre nevelni.

Ábrázolás

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázolótevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „Mű” csak, mint jelzés, - mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kézügyességének

leképezése – kezelendő. A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakozásához elsődlegesen minél több, mélyen ható – egyéni és közös – élményre van szükség, ami a vizuális bevésődést is pontosabbá teszi.

Ha a gyermek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenységek, technikák, minél több lehetősége épül be, a technikák gyakorlására, pontosítására – eleinte gyakorló játék szintjén – minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb utóbb elér arra a technikai szintre, amikor „művei” kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.

Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segítsük, irányítsuk, ha elakad, ha a gyermeknek van szüksége instrukcióra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés „nyelvi” erővé, amit a világról tud, ábrázolásban is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli. E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról – s egyben önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet „rosszat” létrehozni, két paca egymás mellett – hát, még ha összefolyik! – szép, már „műnek” számít. Alkotó tevékenysége épüljön játékra, kezeljük a játék egy formájaként, -ami nem zárja ki azt, hogy főleg a nagyobbakkal szervezzünk néhány együtt alkotási alkalmat, ami lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!

15. 1. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

15. 2. Az óvodapedagógus feladatai

- Egész nap folyamán biztosítson teret és változatos eszközöket az ábrázoló tevékenységre.
- Igény kialakítása az alkotásra, kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Az ábrázolás eszközeivel, használatukkal való megismertetés.
- Rajzolás, mintázás festés és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival való megismertetés.
- Egyéni képességek, fejlettségi szintek figyelembe vétele.
- Építsen a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára, kreativitásuk megtartása mellett.
- Juttassa a csoportot esztétikai élményekhez.

- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenység szervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.
- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

15. 3. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Bátrak, ötletesek a téralakításban.
- Kialakult bennük a „valamit alkotás” igénye.
- Szívesen vesznek részt az ábrázolás sokféle formájában, munkájukat önálló elképzeléseik alapján képesek megoldani.
- Biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.
- Tudnak mintázni elképzeléseik alapján, és megfigyeléseik felhasználásával.
- Tudnak egyszerű formákat papírból kinyírni, ragasztani, hajtogatni.
- Színhasználatuk változatos.

16. A külső világ tevékeny megismerése

16. 1. Gyermekek és társas környezete

Elsődleges közösségi nevelés

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését

A Prevenációs programban fontos a gyermek korai óvodás kort megelőző test-lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze a személyiséglap és a családlátogatás.

A környezeti nevelés folyamatában a gyermekek ismerkednek szűkebb, majd egyre tágabb környezetükkel.

Környezettudatosságuk alakul, a zöld óvoda tartalmak „kézzel foghatóvá”válnak.

Jó lehetőséget adnak erre a sétákkal, kirándulásokkal elérhető helyszínek, amelyek a település helyi, természeti, társadalmi értékei.

Másodlagos közösségi nevelés

Az óvoda felvállalja a 3-7 évesek közösségi nevelési folyamatának tudatos, szakszerű irányítását, annak intézményes keretei között.

A személyiség alakításának legfontosabb tényezője a társas kölcsönhatások milyensége. A környezetből felé irányuló reakciókból a gyermek megerősítést, vagy elutasítást kap saját viselkedésére vonatkozóan.

Tágabb társadalmi környezet

A gyermek közösségi nevelését befolyásolják tágabb társadalmi környezetének hatásai is /pl. rokonok kapcsolatok, óvoda- lakókörnyezet, média hatásai, kulturális hatások/.

A társas környezet nyújt a gyerekeknek biztonságot, lehetőséget a kibontakozáshoz. A gyermekkori hatások nagymértékben befolyásolják majdani felnőttkori énjét

A gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét az óvodai tevékenység egészét.

16. 1. 1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természetvédelem

Óvodánkban megalapozzuk a gyermekekben a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Ezért törekszünk arra, hogy a gyermekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket.

Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, és minden érzékével megtapasztalhatta azt.

Környezet és természetvédelem feladatai

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hüen tükrözi:

***„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát.
Ha terved egy életre szól – embert nevelj!”***

Kapjon fontos szerepet a gyermeki tevékenységek során a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása.

A környezettudatos magatartás megalapozása érdekében ismertessük meg gyermekeinkkel a szelektív hulladékgyűjtést, a természetes anyagok felhasználásának lehetőségét, a csomagoló anyagok környezetkárosító hatását.

A fenti célt az óvodában úgy valósíthatjuk meg, hogy az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket.

„A Földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.”

/Indián közmondás/

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a tradicionális (hagyományos) nevelési területek minden feladata /anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés./ a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

16. 1. 2. A környezet és természet megismerésének célja

Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi – környezetüket.

Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek,–

- a népi, és a családi hagyományok,
- a szülőföld, a hazai táj,
- a természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás.

16. 1. 3. A környezet és természet megismerésének tartalma

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- Természet és társadalmi környezet megismerése
- Környezetalkítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával
- Környezetvédelem

16. 1. 4. Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésen alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- ❖ Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- ❖ Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben).
- ❖ A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önérvényesítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- ❖ A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában.
- ❖ A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.
- ❖ Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket.

- ❖ A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába

16. 1. 5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb –és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni

- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
 - Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,
 - Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,
 - Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,
 - Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.
 - Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.
 - Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.
 - Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.
 - Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk. Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban
 - Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

16. 2. A külső világ tevékeny megismerése - mennyiségi és formai Összefüggések

A haladó, korszerű pedagógiai – pszichológiai kutatások eredményeit felhasználva az óvodai nevelésben akkor leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.

Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatokban.

a) A környezet megismerése

A környezet megismerésére nevelés célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot /mozgás és érzékszervi/ szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten.

b) A környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Az óvadás gyermekek matematikai tapasztalatai is közvetlen környezetükből származnak, hiszen ott vannak a pocsolyákban, a kavicsokban, a növényekben, azok részeiben, a kertekben, a piacon, a séták és kirándulások helyszínein.

16. 2. 1. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja, feladata

Cél: a minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladata: a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.

A spontán matematikai megismerés általános színterének tekintjük a játékot, mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok – okozati összefüggések felismerésére.

Négy éves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés.

16. 2. 2. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének tartalma

- az „egy az egyhez” megfeleltetés, az összetartozó dolgok megfeleltetése;
- csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás,
- halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége;
- halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint;
- sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint;
- számfogalom megalapozása: mérési – összemérési feladatok mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel;
- számtani műveletek, halmazokkal végezhető műveletek;
- építések, alkotások szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával;
- geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása;
- tevékenységek tükörrel;
- tájékozódás térben, síkban, téri irányok.

16. 2. 3. Az óvodapedagógus feladatai

- Figyelje a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze a következő időszak csoportra szabott fejlesztését.
- Teremtse minél több problémahelyzetet a gyerekek logikus gondolkodásának, fejlesztésének érdekében.
- A matematikai ismeretek és tapasztalatok megszerzéséhez teremtsen meg az optimális feltételeket.

- Törekedjen arra, hogy a problémamegoldó tevékenység motiválóan hasson.
- Biztosítsa a nevelés és a fejlődés feltételeit az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- A környezet élettelen és élő alkotóinak számossága, térbeli kiterjedése, ok okozati összefüggéseinek, törvényszerűségeinek megtapasztalása.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikrocsoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi – minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.

16. 2. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatni, sorba rendezni (nagyság, szín, forma stb.).
- Képesek előállítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Képesek mennyiségeket ugyanannyivá, egyenlővé tenni.
- Tudnak síkban és térben tájékozódni.
- Helyesen használják a térbeli viszonyoknak megfelelő névutókat.
- 2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni, rajzolni.
- Értik és követni tudják az irányokat.
- Helyesen használják a tő és sorszámneveket.
- Tudnak 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Felismernek alapvető geometriai formákat, azok jellemző jegyeit, azonosságukat, különbözőségüket.

Hagyjuk a gyermeket saját logikája szerint gondolkodni, ha a kínálkozó lehetőségek közül nem fedezi fel mindegyiket, próbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni, de semmiképpen ne oldjuk meg a feladatot helyette, hanem tartsuk ébren érdeklődését, míg rá nem jön minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük. A funkcióöröm és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak a cselekvésben és a gondolkodásban.

17. Munka jellegű tevékenység a nevelés folyamatában

A gyermek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat.

Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

Közös tevékenység, munka során alakulnak ki a társas kapcsolatok és bontakoznak ki a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.

Szerszámok, eszközök használata, baleset megelőzése, anyagok tulajdonságai, tevékenységekhez kötődő közvetlen tapasztalatszerzés.(módszertani)

Területei:

- önkiszolgáló munka;
- környezet rendjének megóvása;
- alkalomszerű munkák;
- naposi munka;
- növénygondozás;
- madáretetés,- itatás.

17. 1. A munka célja

Cél: az erkölcsi tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus példaadásával és helyzetteremtésével. Az együttes tapasztalatok, élmények, tevékenységek a gyermekek közötti kapcsolatokat hoznak létre: barátságokat, szimpátián alapuló kisebb csoportokat. Megtanulják, figyelembe venni a másikat, szocializációjuk felgyorsul, fejlődik felelősségérzetük, kötelességtudatuk, toleranciájuk.

17. 2. A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosítására. A munkavégzés nem időszakonként, hanem rendszeresen, folyamatos tevékenység amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását, és a kerti munka fontosságát.

17. 3. Az óvodapedagógus feladatai

- Olyan szokásrendszer és napirend kialakítása, mely minden tevékenység elvégzésére megfelelő időt és helyet biztosít.
- Alakítsa ki a gyermekekben, hogy önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység legyen.
- Feladata a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) megalapozása.
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása. (naposság).
- Az óvodapedagógus feladata a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezése, a gyermekekkel való együttműködés.
- Feladata a folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés megvalósítása, az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása.
- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérdés, buzdítás, dicséret

verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok- okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

- Elegendő munkalehetőséget és munkaeszközt biztosítson a gyerek számára.
- Vegye figyelembe a gyerekek egyéni sajátosságait, képességeit és csak olyan munkát bízjon a gyerekekre, amelyek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek.
- A munkafajtákat fokozatosan vezesse be és a munka mennyiségét megfelelő ütemben növelje.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- A munka soha nem lehet büntetés!

17. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat.
- A naposi munkát szeretik, önállóan felteszik az asztalterítőket, előveszik és kiosztják az étkezéshez az eszközöket és esztétikusan elrendezik az asztalon, edényeket leszedik, megfelelő helyre kiviszik.
- Aktívan részt vesznek a teremrendezésben, délutáni pihenő utáni ágyszívásban.
- Örömmel segítenek egymásnak, a segítségadás lehetőségét felismerik.
- Igényesen végzik feladatukat.
- Egymás és saját testi épségének megóvására nagyon ügyelnek.
- Képesek életkori szinten – saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására. Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának, gondozásának igénye. Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

18. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánpótlásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és stimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tevékenységekben megvalósuló tanulás során kiemelt szerepet kap a projektszemlélet, az élménypedagógia és a kooperatív tanulási elemek alkalmazása.(Módszertani könyv)

Programunk koncepciója szerint a környezet megismerésére nevelés köré csoportosítottuk az óvodai nevelés témaköreit. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozódott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, aktivitásukra, érdeklődésükre alapozva. Alapvetőnek tekintjük a gyermek társas és természeti környezetével való kapcsolatukat.

18. 1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

Cél: a gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása, kompetenciák fejlesztése (pl. a

tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyerek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására motiválás az interaktív közös együttműködésben, szövegértés, szövegalkotás megalapozása).

18. 2. A tanulás feltételei, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele:

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló komplex tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Óvodánkban alkalmazott tanulási formák:

- spontán játékban tapasztalatszerzés;
- gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés;
- célzott megfigyelés, tapasztalat, élményszerzés (séta, kirándulás);
- cselekvés közben felfedezés során megvalósuló tanulás.

Tevékenységekben megvalósuló egyéni differenciált képességfejlesztés:

- megelőzés,
- felzárkóztatás,
- tehetséggondozás.

Az egyéni differenciált képességfejlesztés a fejlődési naplóban rögzítettek alapján valósul meg, mely az óvodába lépéstől az iskolakezdésig az egyéni fejlesztés alapjául szolgál.

18. 3. Az óvodapedagógus feladatai

- Maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét az érzelmi biztonságot.
- Segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásban.
- Sokszínű, változatos, cselekedtető játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása.
- Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükségletekhez és egyéni képességekhez igazodva.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.
- A tanulás lehetséges formáinak bővítése cselekvéses tanulással, a felfedezéssel, és szűkítése a feladat megoldással és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formával.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a tanulást az óvodapedagógus.
- A kötött és kötetlen tevékenységi forma közötti ésszerű arány kialakítása.
- A gyermek fejlettségi szintjének megállapítása (fejlődési napló segítségével).
- Hiányos ismeretek pótlásához a feltételek biztosítása, az elsajátított ismeretek gyakorlása, megerősítése (mozgással, érzékszervi megtapasztalással, cselekvéssel).
- Gyakorlásra, elmélyítésre szükséges idő, lehetőség és eszköz biztosítása.

- A család figyelmének felhívása a lemaradásra, a fejlődési folyamat és az eredmény ismertetése, együttműködés a gyerek érdekében.
- Súlyosabb lemaradás esetén szakember segítségének kérése.
- Speciális kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek esetében a szülő figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.
- Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához.
- Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.
- A tehetség, kiemelkedő képesség továbbfejlesztéséhez megfelelő szakember, lehetőség felkutatása és ismertetése a szülőkkel.
- Komplexitás hatékony megvalósítása: „*lassíts, egyszerűsíts és légy kedves!*”

18. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az egyszerű feladatokat megértik.
- Szándékos figyelemre képesek.
- Szándékos figyelmük időtartama életkoruknak megfelelő.
- Ha a helyzet úgy kívánja kiváráásra képes, toleráns.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei iránt.
- Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Kialakult feladattudata és önfegyelme.
- Él benne az iskola, tanulás iránti vágy.

19. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

**„Annál teljesebb az ember,
minél hiánytalanabban szétosztja
magát szüntelenül.”
/Ancsel Éva/**

A hagyományörzés rendszeres és tudatos beépítésével a nevelő munkánkban érzelmi, értelmi, esztétikai nevelést valósítunk meg.

Az óvodai nevelés komplex részeként értelmezzük, építjük be hétköznapijainkba, ünnepeinkbe, kezdeményezéseinkbe, különböző tevékenységformáinkba.

Célunk, hogy az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve biztosítson változatos tevékenységeket, melyen keresztül gyermekeink ismerkedjenek meg az óvoda hagyományos ünnepeivel, a település néphagyományaival.

Feladatunk:

- Óvodánk egyéni arculatát figyelembe véve közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése.
- Óvodai hagyományok, népi hagyományok, falubeli szokások kultúrájának megőrzése.
- A csoport hagyományok, telephelyeinkkel közös programjainak ápolása, a gyermekek közötti kapcsolatok mélyítése.

- A kialakított hagyományok szolgálják a közösséggé formálódást és a tartalmas közösségi életet – elősegítik a közösséghez tartozás érzését, amely a komplex fejlődés elősegítője.

Hagyományaink, ünnepeink:

1. A csoport ünnepei:
 - A gyermek születésnapjának megünneplése. (Játékidőn belül megtartott gyermekzsúr. Az ünnepelt gyermeket játékkal, dallal, verssel köszöntik társai és megajándékozzák a maguk által készített rajzokkal.)
 - Anyák napja, évváró (Nyilvános ünnepély május hónapban.).
2. Az óvoda ünnepei:
 - Mikulás (Házi ünnepély az óvodában, Mikulás érkezése lovas hintón, játékokkal felpakolva, és csomaggal minden gyermek részére).
 - Farsang (Nyilvános, zenés, táncos, jelmezes télbúcsúztató óvodai multság.)
3. Telephelyek közös ünnepei
 - Szüreti multság (Nyilvános ünnepély községünk hagyományához, szürethez kapcsolódóan, évente más-más telephelyen rendezve.)
 - Gyermeknap (Nyilvános mozgásos, játékos, vidám délelőtti meglepetésekkel, évente más-más telephelyen rendezve.)
4. Az óvoda – család közös rendezvényei
 - szüreti bál, gyermeknap;
 - farsang;
 - nyílt napok szülői igény szerint;
 - húsvéti és karácsony előtti kézműves délelőtt.
5. Zöld jeles napok - csoportszinten
 - állatok világnapja: október 04.
 - víz világnapja: március 22.
 - föld világnapja: április 22.
 - madarak és fák napja: május 10.

20. Az óvodai élet megszervezésének elvei

20. 1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei:

A csoportalakításnál a homogén (azonos életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi.

A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.

Az azonos életkor nem jelenti azonban a gyermekek homogén fejlettségi szintjét. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka (felzárkóztatás, képességfejlesztés).

20. 2. A heti rend és napirend kialakítása

A nevelés időkeretei: napirend – heti rend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5 -35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, harmonikus, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az egészséges életritmus, a megszokott tevékenységek sorrendje, erősítik a gyermek biztonságérzetét és segítik az „időben” való tájékozódását.

a) *Rendezőelv a napirendhez*

A napirend a gyermeki szükséglethez igazodva segítse elő egészségnevelésüket, harmonikus személyiségfejlesztésüket.

- A mozgást és a pihenést célzó tevékenységek optimálisan váltsák egymást.
- A tevékenységek között a legfontosabb, a játék kapja a legtöbb időt.
- Biztosítson elegendő időt a szabadban való tartózkodásra /télen és nyáron egyaránt/.
- Legyen rugalmas, kerülje a felesleges kötöttségeket.
- Természetes módon épüljenek be a gondozási, étkezési feladatok és szokások.
- Összehangolt legyen más csoportokkal.

A napirend általános időkeretei: 11 óra nyitva tartás esetén

- játék és szabadidős tevékenység: 6 óra
- étkezés, pihenés: 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység: 1,5 óra
- komplex foglalkozások, naponta: 35 perc

b) *A heti rend rendező elve /tartalma/ és maximális időkeretei:*

A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy:

- Jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységekre, beszélgető körökre, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.
- A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei: ajánlás

Naponta 10-20 perc

Mindennapi testnevelés

Verselés, mesélés

Naponta 1x 30-35 perc

Kötelező, vagy kötetlen komplex játékos tanulási tevékenység

A heti rend kialakítása az óvónő feladata. Előzetes egyeztetés szükséges a többi csoporttal a tornaszoba használata esetében.

20. 3. Az óvodai nevelés tervezése

Kötelező tevékenység mindhárom korosztálynak a testnevelés, és a mindennapos testnevelés. Az óvodapedagógus a módszertani szabadságával élve, a 6-7 éves korosztálynak januártól, a játékból kezdeményezett komplex tanulási tevékenységet kötelező formában is szervezheti, amennyiben ezt a téma feldolgozása úgy kívánja.

Más esetekben a tevékenységek kötetlen komplex formában zajlanak.

20. 4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődését nyomon követő dokumentumok

Cél: olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. A bemeneti mérés az óvodapedagógus számára útmutatást ad arról, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Dokumentumok:

- személyiséglap (óvodába lépéskor, évente);
- fejlettségmérő lapok (óvodába lépéskor, majd évente);
- DIFER mérőanyag (első alkalommal a 4. életévüket betöltéskor, nagycsoportban két alkalommal);
- fejlődési napló (évente két alkalom);
- egyéni fejlesztési terv: - tehetséges gyermekek

- HHH gyermekek
- SNI ill. BTM gyermekek számára (gyógypedagógus).

Egyéni fejlesztési terv a fejlődési naplóban jelenik meg.

20. 5. Az óvoda speciális szolgáltatásai

- Óvodai hittan nevelési időben a 4 – 7 évesek számára
- Ovifoci a nevelési időben az 5 -7 évesek számára
- Szivacskezilabda nevelési időben 5 – 7 évesek számára

Mindhárom szolgáltatást külső szakember végzi.

21. Mellékletek

21. 1. Felhasznált irodalom

- Komplex Prevenciós Óvodai program – Trefort kiadó 2004
- Óvodai nevelés országos alapprogramja – A Kormány 363/2012 rendelete (XII.17)
- Jánoshidai Napsugár óvoda pedagógiai programja (2014)
- Zöld óvoda módszertani segédanyag és útmutató Zöld óvoda cím pályázatra készülő óvodapedagógusoknak (Budapest, 2014)
- Kecskeméti Corvina óvoda Ifjúság úti óvodája
- Jászberény város óvodai intézménye Pedagógiai programja
- Nagy Sándor: Tanulj Te is úszni – Sport kiadó 1979

Ajánlott irodalom:

- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában – Alex – tyipo Kiadó 1992
- Forrai Katalin: Ének – zene az óvodában - Zeneműkiadó, Bp. 2007
- Törzsök Béla – Zenehallgatás az óvodában – Zeneműkiadó, 2004
- Perlai Rezsőné – Az óvodáskor fejlesztőjátékai – Flaccus kiadó, 2014
- Tóthszöllősyné dr Varga Tünde – Mozgásfejlesztés az óvodában – Aduprint kiadó, 2006
- Difer programcsomag – Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4 – 8 évesek számára – Mozaik kiadó, 2011

22. Érvényességi rendelkezés

A helyi pedagógiai program érvényessége

A módosított Pedagógiai Program a nevelőtestület, az alkalmazotti közösség elfogadása, a szülői szervezet véleménynyilvánítása, és a fenntartó egyetértése után válik érvényessé. Felülvizsgálata: 2020. augusztus 31.

Amennyiben a törvényi változások indokolják.

A helyi pedagógiai program módosítása

- A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet
- az intézmény vezetője
- a nevelőtestület bármely tagja,
- a szülői munkaközösség,

- az intézmény fenntartója.
- A program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó egyetértésével válik érvényessé.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

A helyi pedagógiai program nyilvánossága

- Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg
 - az intézmény fenntartójánál,
 - az intézmény irattárában,
 - községi könyvtárában,
 - az intézmény nevelői szobáiban,
 - az intézmény vezetőjénél
 - az intézmény minden pedagógus dolgozójánál,
- A szeptemberi szülői értekezleten a rövidített tartalmat a szülőkre vonatkozó részeket ismertetni kell a szülőkkel.
- Minden belépő új pedagógusnak át kell adni egy programot elektronikusformájában

23. Legitimációs záradék

A program elfogadása: a Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda nevelőtestülete 2016. június 27.-én 156/2016 iktatószámom 11 igen szavazattal a módosított pedagógiai Programot elfogadta.

1 igazoltan távol lévő volt.

Az alkalmazotti közösség 2016. 06. 27.-én 10 igen szavazattal elfogadta.

Véleményezési jogát gyakorolta: a Tápiószentmártoni Napsugár Óvoda, a Gyöngyvirág és Huncutka telephelyek Szülői Munkaközössége. A módosított pedagógiai programot törvény adta jogával élve megismerte, az abban foglaltakkal egyetért.

A szeptember 19, illetve 20.-án megtartott szülői értekezleten ismertetve.

Fenntartói egyetértés: dátum: